

БАНК АХБОРОТНОМАСИ

БАНК ХОДИМЛАРИ ВА ТАДБИРКОРЛАРНИНГ ҲАФТАЛИК НАШРИ

Махсус сон

№ 34 (1213)

2019 йил 5 сентябрь

1995 йил январдан бошлаб нашр этилмоқда

ISSN 2010-6602

@bank_axborotnomasi

Сайтимизга ўтиш учун QR кодни телефонингиз орқали сканер қилинг

Жорий йилнинг 28 августда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг Хитой Халқ Республикасига ташрифи давомида "Асака" банки ва Хитой Халқ Республикасининг Синосуре экспорт кредит агентлиги раҳбарлари ўртасида учрашув бўлиб ўтди.

ХИТОЙ АГЕНТЛИГИ "АСАКА" БАНКИГА СУҒУРТА ПОЛИСИНИ БЕРАДИ

Ушбу учрашув натижасида томонлар "КВАРТС" АЖ шиша ишлаб чиқариш лойиҳасини молиялаштириш доирасида "Асака" банкнинг 36,0 млн. евро миқдоридagi мажбуриятлари бўйича суғурта полисини бериш тўғрисида келишувга эришдилар. Бу ҳақда банк Ахборот хизмати маълум қилган.

Маълумот учун қайд этиш жоизки, Синосуре агентлиги Хитой ҳукумати томонидан 2001 йилда ташкил этилган бўлиб, у нафақат Хитойда ягона экспорт кредит агентлиги ҳисобланади, балки дунёдаги энг йирик экспорт кредит агентликларидан бири ҳамдир.

"Hi-Tech Bank"дан замонавий "Банк хизматлари маркази"

Республикада фаолият кўрсатаётган барча банклар қатори "Hi-Tech Bank" ХАТБ ҳам молия хизматлари бозорида доимий ривожланиб, барқарор молия муассасаси сифатида ўз обрў-эътиборини тобора мустаҳкамлаб бормоқда.

Бу борада банк томонидан мижозлар учун янги, замонавий банк хизматларини тақлиф этиш ва кўрсатилаётган хизматлар сифатини яхшилаш йўлидаги доимий изланишлари муҳим омил бўлмоқда. Мазкур банк жамоасининг республикада биринчи бўлиб "Ислом дарчаси" лойиҳаси бўйича фаолият кўрсатишни йўлга қўяётганлиги ҳам фикримизнинг ёрқин далили бўлиши мумкин.

Шунингдек, банк томонидан Президентимизнинг 2018 йил 23 апрелдаги "Банк хизматлари оммабоплигини ошириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори

ҳамда "Хусусий мулкни ҳимоя қилиш ва мижоздорлар ҳуқуқларининг кафолатларини кучайтириш, тадбиркорлик ташаббусларини қўллаб-қувватлаш борасидаги ишларни ташкил қилиш тизимини тубдан такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар, шунингдек, тадбиркорлик субъектларининг молиявий ресурслар ва ишлаб чиқариш инфратузилмасидан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш тўғрисида"ги фармонидан келиб чиққан ҳолда банк хизматлари сифатини янада ошириш бўйича қатор чора-тадбирлар кўрилмоқда.

(Давоми 7-саҳифада)

"Ўзсаноатқурилишбанк" Мирзо Улуғбек филиалида Филиппиннинг "Liwayway Holdings Company Limited" компанияси президенти Карлос Чан бошчилигидаги ишбилармонлар билан учрашув бўлиб ўтди.

ИНВЕТОРЛАР БИЛАН КЕЛИШУВ

Унда Ўзбекистоннинг инвестицион салоҳияти ва хорижий сармоядорлар учун яратилган қулайликлар ҳақида маълумот берилди. Бу борада "Ўзсаноатқурилишбанк"да амалга оширилаётган ишлар, банк хизматлари ҳамда Инвестиция фаолиятини мувофиқлаштириш ва лойиҳаларни бошқариш маркази (Инвестиция маркази) фаолияти меҳмонларда қизиқиш уйғотди.

Учрашув натижаларига кўра, филиппинлик инвесторлар учун банкнинг Мирзо Улуғбек филиалида миллий ва хорижий валютада ҳисоб рақам очилди, экологик тоза озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқаришга қаратилган лойиҳа Инвестиция маркази кўмагида амалга ошириладиган бўлди.

Бунда марказ ходимлари хорижий инвесторларнинг умумий қиймати 15 миллион АҚШ долларига тенг бизнес-режаси бўйича лойиҳа ва лойиҳа олди техник иқтисодий асосларини ишлаб чиқиш, заводнинг қурилиш-монтаж ишларидан тортиб, уни зарур асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш, малакали мутахассислар жалб қилиш, ишлаб чиқариш жараёнини йўлга қўйиб, экспорт шартномаларини тузишгача бўлган барча босқичларда яқиндан ёрдам беради.

Маълумот учун, "Liwayway Holdings Company Limited" энгил тамадди учун экологик тоза маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи дунёнинг етакчи компаниялардан бири ҳисобланади. Компания "Oishi" бренди остида дунёнинг 9 давлатидаги 25 та заводда 50 турдан ортиқ маҳсулотлар ишлаб чиқаради.

finance.uz

Акция ғолиблари тақдирланди

Мамлакатимизда банк хизматлари самарадорлигини ошириш, аҳолига қулай банк хизматларини жорий этиш мақсадида Ягона умумреспублика процессинг маркази томонидан UnionPay International халқаро тўлов тизими билан ҳамкорликда кобейжинг карталарини муомалага чиқариш лойиҳаси ишлаб чиқилганди.

Жорий йилнинг март ойидан бошлаб акциядорлик тижорат "Қишлоқ қурилиш банк" томонидан ҳам Uzcard ва UnionPay тўлов тизимларини ўзида мужассамлаштирган кобейжинг карталарининг муомалага чиқаришди. Шу давр мо-

байнида эса 15 000 дана кобейжинг пластик карталари эмиссия қилинган бўлиб, эълон қилинган акция доирасида эса жами 5 000 дана кобейжинг карталари муомалага чиқарилди.

(Давоми 7-саҳифада)

НАРХЛАР ЎСИШДА ДАВОМ ЭТМОҚДА → 3

ДУНЁ БОЗОРИНИ ЗАБТ ЭТИБ → 6

ТАСОДИФИЙ ОЛТИ КАШФИЁТ → 11

СОҶА ХОДИМЛАРИ ТАҚДИРЛАНДИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг йигирма саккиз йиллиги муносабати билан давлат хизматчилари ҳамда ишлаб чиқариш ва ижтимоий-иқтисодий соҳалар ходимларидан бир гуруҳни мукофотлаш тўғрисида”ги фармони эълон қилинди.

Унда Ватанимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, унинг иқтисодий кудратини юксалтириш, ислохотларни муваффақиятли амалга ошириш борасидаги катта хизматлари, сўнгги йилларда юр-

тимизда барча соҳаларда эришилган улкан ютуқларга қўшган муносиб ҳиссаси, мамлакатимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини таъминлаш, ишлаб чиқариш соҳа ва тармоқларини за-

“Меҳнат шуҳрати” ордени билан – Кучкаров Жамшид Анварович, Ўзбекистон Республикасининг Бош вазирининг ўринбосари – Ўзбекистон Республикаси молия вазири

“Меҳнат шуҳрати” ордени билан – Мирсоатов Алишер Қудратуллаевич, Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки бошқаруви раиси

“Содиқ хизматлари учун” медали билан – Воитов Азиз Ботирович, “Ўзсаноат-қурилишбанк” акциядорлик тижорат банки бошқаруви раиси

“Содиқ хизматлари учун” медали билан – Собиров Қайом Хамраевич, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Самарқанд вилояти бош бошқармаси бошлиғи

“Эл-юрт ҳурмати” ордени билан – Нурмуратов Мамаризо Бердимуратович, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки раиси;

ТАНЛОВ

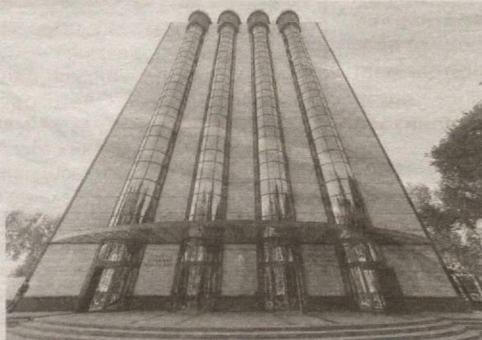
Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг стипендиясига танлов эълон қилинади

Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг махсус стипендияси олий таълим муассасалари “банк иши” ва “ахборот технологиялари” йўналишлари бўйича бакалавриятуранинг кундузги бўлими охири курсида ҳамда магистратура босқичида таълим олаётган, танлов асосида саралаб олинган талабаларга тайинланади.

2019/2020 ўқув йили учун Марказий банк стипендияси 1 октябрдан бошлаб тайинланади.

Хужжатларни қабул қилиш муддати – 2019 йил 5 - 15 сентябрь, кўриб чиқиш ва танлов муддати – 16 сентябрь - 25 сентябрь.

Марказий банк стипендияси республика ҳудудида ўрнатилган базавий ҳисоблаш миқдорининг 3 бараваридан кам бўлмаган миқдорда белгиланади.

Марказий банк стипендиясини тайинлаш учун кўйидаги мезонлар белгиланади:

ўқув жараёнида (сўнгги семестр натижаларига кўра) юқори рейтинг кўрсаткичига эга бўлиши; давлат тили, рус тили ва битта хорижий тилни мукамал билиш талаб қилинади;

(IELTS - 7.0 / TOEFL - 94 сертификатига эга бўлган номзодлар инглиз тили тест синовидан озод этилади);

банк ва ахборот технологиялари йўналишлари бўйича халқаро ёки республика олимпиадаси голиби ёки совриндорига устуворлик берилади.

cbu.uz

ҲАМКОРЛИК

“Трастбанк”да “Исломий дарча” хизмати жорий этилади

“Трастбанк” хусусий акциядорлик банки ва Хусусий секторни ривожлантириш бўйича Ислом корпорацияси ўртасида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 декабрдаги “Халқаро ва хорижий молия институтлари билан ҳамкорликнинг самарадорлигини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 23 майдаги “Ислом тараққиёт банки гуруҳи ва араб мувофиқлаштириш гуруҳи жамғармалари билан ҳамкорликни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорлари ижросини амалга ошириш мақсадида, “Исломий дарча” хизматини банк тизимида тадбиқ этиш бўйича келишув имзоланди.

“Трастбанк” ва Ислом тараққиёт банки ўртасидаги ҳамкорлик алоқалари ўтган йилдан бошланган. 2018 йилда банк ҳамкорлик алоқаларида сезиларли натижаларга эришди ва Банк томонидан Хусусий секторни ривожлантириш бўйича Ислом корпорациясининг 7 000 000 АҚШ доллари ҳамда Халқаро савдо ва молия Ислом корпорациясининг 4 000 000 АҚШ доллари миқдоридаги маблағлари жалб қилинди.

“Трастбанк” хусусий акциядорлик банки 2019 йил давомида банк тузилмасида Исломий банк хизматлари самарадорлигини ошириш ва

кенг фойдаланишни таъминлаш мақсадида, Ислом корпорацияси (ХСРИК) билан фаол ҳамкорликни давом эттирмоқда. Жорий йилнинг июнь ойида Хусусий секторни ривожлантириш бўйича Ислом корпорациясининг Ижро этувчи Директори жаноб Айман Амин Седжини бошчилигидаги делегациясининг Тошкент шаҳрига ташрифи давомида “Трастбанк” хусусий акциядорлик банки ва Хусусий секторни ривожлантириш бўйича Ислом корпорацияси ўртасида ўзаро манфаатли ҳамкорлик тўғрисидаги меморандум имзоланган. Ушбу учрашув “Трастбанк” хусусий акциядорлик банкида “Исломий дарча” хизматини ишга туширилишига туртки бўлди.

Таъкидлаш жоизки, “Трастбанк” хусусий акциядорлик банкида “Исломий дарча” хизматининг жорий этилиши, банк миқдорларига Исломий тамойилларга асосланган чакана ва корпоратив банк хизматлари ва маҳсулотларини тақлиф этувчи исломий банк хизматларидан муваффақиятли фойдаланиш имконини беради.

Сабоҳат ҲАЙИТҚОРИЕВА

НАРХЛАР ЎСИШДА ДАВОМ ЭТМОҚДА

Давлат статистика қўмитаси Ўзбекистон республикаси истеъмол секторидан инфляция даражаси кўрсаткичларига бағишланган янги ҳисоботни эълон қилди.

Унга кўра, 2019 йилнинг августидан истеъмол бозоридаги ўртача нархлар даражасининг ой давомидаги ўсиш суръати 2,9 %ни ташкил этди. Умумий ҳисобда 2019 йилнинг январь-август ойлари давомида истеъмол бозоридаги товарлар ва хизматлар нархи 8,2 %га қимматлашди. 2018 йилнинг август ойига нисбатан республика истеъмол секторидаги ўртача нархлар даражаси 16,5 %га ошган.

Таққослаш учун: 2018 йилнинг августидан товар ва хизматлар нархлари ой давомида ўртача 0,3 %га қимматлашиб, 2017 йилнинг декабр ойига нисбатан 6,2 %га, 2017 йилнинг августига нисбатан эса 15,7 %га қимматлашган.

2018 ва 2019 йилларнинг январь-август даврларидаги ойлик нархлар ўзгариши деярли ўхшаш тенденцияга эга: январь ойдан май ойигача ўртача нархлар даражасининг кўтарилганлиги, кейинги икки ой давомида эса нархлар арзонлашиб, август ойида истеъмол нархлари индекси 100 %лик кўрсаткичдан юқорини ташкил этган. Бироқ, таққосланаётган даврларнинг февраль-июль ойларидаги нархлар ўзгариши кўрсаткичлари нисбатан бир-бирига яқин бўлиб, январь ва август ойларидаги тафовут сезиларли даражани ташкил этган (2018 ва 2019 йилларнинг январь ойларида 2,7 % га қарши 1,5 %, 2018 ва 2019 йилларнинг август ойларидаги кўрсаткичлар 0,3 %га қарши 2,9 %ни ташкил этган).

Ўтган ойга нисбатан сўнгги 1 йилу 8 ой давомидаги истеъмол нархлари индекси ўзгариши динамикаси таҳлилларига кўра, товарлар ва хизматлар истеъмол нархлари индексининг ўсиш суръати жорий йилнинг август ойида максимал даражани ташкил этди (2,9 %). Шунингдек, нисбатан юқори кўрсаткичлар 2018 йилнинг январь, ноябрь ҳамда декабрь ойларида ҳам қайд этилган (2,7 %, 2,3 % ва 2,1 %).

Ўтган йилнинг декабрь ойига нисбатан 2018 ва 2019 йилларнинг биринчи саккиз ойи давомидаги истеъмол нархлари индекси натижаларига асосан, таққосланаётган даврлардаги ўртача нархлар даражасининг энг юқори кўрсаткичлари 2018 йилнинг май ойида (106,6 %), 2019 йилнинг август ойида (108,2 %) қайд этилган.

Умумий ҳисобда 2018 йилнинг январь ойдан 2019 йилнинг август ойига қадар йиллик истеъмол нархлари индекси кўрсаткичларининг минимал даражаси 2019 йилнинг январь ойида (113,0 %), максимал натижа 2018 йилнинг январь ойида (120,1 %) қайд этилган. Шу билан бирга, ушбу кўрсаткич динамикасини ўрганиш натижаси шуни кўрсатмоқдаки, 2018 йил давомидаги узоқ муддатли пайс айиш тенденцияси ҳамда 2019 йилнинг январь-июль ойларида нархлар нисбатан барқарор сақланиб, йиллик истеъмол нархлари индекси кўтарилди томон ҳаракатланди (2019 йилнинг август ойидаги кўрсаткич 16,5 %, 2019 йилнинг июль ойида 13,5 %).

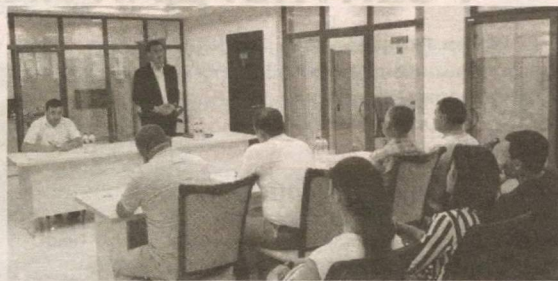
Йирик гуруҳлар бўйича нархлар ўзгаришига кўра, 2019 йилнинг август ойи натижаларига асосан ой давомида товарлар нархлари ўртача 2,2 %, жумладан, озиқ-овқат маҳсулотлари 2,3 %, ноозиқ-овқат маҳсулотлари 2,1 %га кўтарилди. Хизматлар нархлари ой давомида 5,6 %га қимматлашди.

Таққослаш учун: 2018 йилнинг августидан озиқ-овқат маҳсулотлари нархлари ой давомида ўртача 0,3 %, ноозиқ-овқат маҳсулотлари 0,3 %, хизматлар эса 0,4 %га қимматлашган. Умумий ҳисобда 2019 йилнинг январь-август ойлари давомида озиқ-овқат маҳсулотлари нархлари 6,9 %, ноозиқ-овқат маҳсулотлари 7,8 %, хизматлар 11,5 %га қимматлашган. Йиллик кўринишда (2019 йил август ойи 2018 йилнинг август ойига нисбатан) озиқ-овқат маҳсулотлари нархлари 19,7 %, ноозиқ-овқат маҳсулотлари 11,5 %, хизматлар 18,6 %га кўтарилди.

Давлат раҳбарининг банк тизими олдида қўйган устувор вазифалар моҳиятини англаган, зиммасидаги масъулиятни ҳис қилган мутасадди раҳбар борки, кичик бизнес ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш лойиҳаларини амалга оширишни рағбатлаштириб, уларга техник ва маслаҳат кўмагини ташкил этиб, қолаверса иш услубини ўзгартирган ҳолда ўз мижозлари билан бизнес-ҳамкор бўлишга интилиб, мулоқотнинг самарали усулларида фойдаланмоқда.

Тадбиркорлар ҳамкорига айланиши ўз олдида мақсад қилган "Трастбанк" хусусий акциядорлик банки раҳбарияти ҳам вилоят ва туманларда турли соҳа ҳамда йўналишларда фаолият юритаётган тадбиркорлик субъектлари вакиллари, экспортёр корхоналар раҳбарлари билан

ОЧИҚ МУЛОҚОТ САМАРАСИ

очик мулоқотлар ташкил этмоқда.

Жумладан, шу каби очик мулоқотлардан бири жорий йилнинг 27 август куни банкнинг Жиззах филиалида банк Бошқаруви раиси Сардор Нормухамедов иштирокида бўлиб ўтди.

Хусусан, очик мулоқот давомида тадбиркорлар банк хизматларига оид янги қонун ҳужжатлари, кредит буюртманомаларини кўриб чиқиш тартиби, экспорт операциялари билан шугулланувчи корхоналарга яратилаётган имтиёзлар, банк тариф ставка-

лари ва бошқа банк фаолияти билан боғлиқ ўзларини қизиқтирган саволларига жавоб олдилар.

Шунингдек, банк Бошқаруви раиси Сардор Нормухамедов экспорт билан шугулланувчи тадбиркорларга "Исломий дарча" хизмати тамойиллари ҳақида тўлиқ тушунча берди.

Тадбиркорлар бундай қабуллар ва мунозараларнинг фойдалигини тан олиб, белгиланган форматда ҳамкорликни давом эттириш истагини билдиришди.

ТАДБИРКОРЛАРНИНГ МУАММОЛАРИ ЖОЙИДА ҲАЛ ЭТИЛМОҚДА

Бугун халқимиз, айниқса, унинг фаол қатламига айланиб бораётган тадбиркорлар муаммолари жойида ҳал этилиб, мушулки осонлашаётганидан беҳад мамнун. Чунки, ҳозирда тадбиркорларни ўйлантираётган долзарб масалаларни имкон қадар тезроқ ва жойларга бориб ўрганиб, ҳал этишга астойдил киришилган.

Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакили бошчилигида Жиззах вилояти ҳокимлиги ва туман (шаҳар) ҳокимликлари, вилоят божхона ва солиқ бошқармалари, Савдо-саноат палатаси вилоят бошқармаси ҳамда тижорат банклари ходимларидан иборат Ишчи гуруҳ томонидан Жиззах вилоятига 2016-2018 йилларда ҳамда 2019 йилнинг 7 ойи давомида хориждан импорт қилинган технологик ускуналарнинг бугунги кундаги тақдирини ўрганилди.

Айниқса, дастлабки ўрганишлар вилоятга импорт қилиниб, бугунги кунда айрим муаммолар туфайли ишга тушиб кетмаган хориж ускуналаридан бошланди.

Биринчи навбатда, Ғаллаорол туманидаги "Ғаллаорол калий фосфат" МЧЖ корхонасига ташриф буюрилди.

Ушбу корхона томонидан 2019 йилнинг апрель ойида қиймати 6,3 минг АҚШ долларига тенг бўлган, технологик ускуна импорт қилинган.

Бироқ, тумандаги ушбу ҳудудда коммуникация, яъни газ, сув, электр энергияси билан узлуксиз равишда ва зарур даражада таъминлаш бўйича муаммолар борлиги боис, ушбу ускуна тўлиқ қувват билан ишлатиш имкони бўлмапти.

Аҳамиятлиси, ушбу ускуна импорт қилишда божхона тўловларидан 11,0 млн. сўмлик имтиёзлар қўлланилган. Агарда ускуна тўлиқ қувват билан ишга тушадиган бўлса, яна қўшимча 50 та ишчи ўрни яратилади.

Ишчи гуруҳ томонидан ушбу муаммолар масалалар кўриб чиқилди ва бу бўйича тегишли ташкилотларга топшириқлар берилди. Топшириқларни ўз вақтида ижро этилиши назоратга олинди.

Шунга ўхшаш яна бир муаммоли вазият Зарбдор туманидаги "Zarbdor universal logistika" МЧЖ да ҳам кузатилди.

Ушбу жамиятга 2018 йилда 5,1 млн. АҚШ долларидан ускуна импорт қилинган ва божхона тўловларидан қарийб 17,3 млрд. сўмлик имтиёз қўлланилган. Аммо ҳудудда мазкур ускуналарнинг тўлиқ қувват билан ишлаши учун табиий газ ва электр энергияси билан узлуксиз таъминлаш бўйича муаммо борлиги аниқланиб, тегишли ташкилотлар билан ушбу масалани қисқа фурсатда ҳал этишга киришилди.

Бугун юртимизда тадбиркор дуч келаятган муаммолар ўз вақтида бартараф этилмоқда. Негаки, шахсан мухтарам Президентимизнинг ўзлари ишбилармон тадбиркорларни юксак қадрлаб, қўллаб-қувватлаб, уларга барча шароитларни яратиш ва муаммоларини бартараф этиш бўйича алоҳида кўрсатмалар бериб келмоқдалар. Қолаверса, тадбиркорлар билан бу каби учрашувларнинг ўтказилиши, фаолиятидаги мавжуд муаммо ва камчиликларни ўрганиш, уларни ҳал этиш нафақат соҳа ривожига, балки мамлакат иқтисодий ривожига ҳам муҳим аҳамият касб этади.

1 СЕНТЯБРДАН НИМАЛАР ЎЗГАРДИ

2019 йил 1 сентябрдан кучга кирадиган қонун ҳужжатларидаги асосий ўзгаришлар жамламасини тақдим этамиз.

ЭКИХ қўлланмайди

1 сентябрдан энг кам иш ҳақи ўрнига меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдори, базавий ҳисоблаш миқдори ва пенсияни ҳисоблашнинг базавий миқдори қўлланади. Қайси ҳолатларда қандай кўрсаткичдан фойдаланилиши ҳақида – бу ерда, жорий қийматлари – бу ерда.

Эгасиз давлат мулки фойдаланишга берилади ёки сотилади

Фойдаланилмаётган давлат мулки объектлари, шу жумладан таълим муассасалари (академик лицейлар ва касб-хунар коллежлари бундан мустасно), соғлиқни сақлаш ва спорт, маданият муассасалари ҳамда давлат ташкилотларининг бўш турган ер участкалари хўжалик фаолиятига жалб этилади.

Фойдаланилмаётган активларнинг мулкдорларига Давлат активларини бошқариш агентлиги ва Давергеодезкадастр қўмитасининг ҳудудий бошқармаларидан сўровлар келиб тушади. Улар 2 ой мобайнида объектлар ва бўш турган ер участкаларидан самарали фойдаланиш бўйича "йўл харитаси"ни тақдим этишлари шарт. У махсус ҳудудий ишчи комиссияси томонидан тасдиқланади. Балансда сақловчи хўжаликни тақдим этмасда ёки назарда тутилган тадбирларни белгиланган муддатда бажармасда, маҳаллий ҳукуматнинг қонунчилик ва ижро этувчи органлари фойдаланилмаётган активларни олиб қўйишга ва реализация қилишга ҳақли бўлади.

Божхона рухсат бермайди

1 сентябрдан илгари фойдаланилган генерацияловчи ускуналар, кучни пайсайтирувчи трансформаторлар, электр двигателлари ва энергия самардорлигининг D тоифасидаги энергияни истеъмол қилувчи ускуналарни олиб кириш тақиқланади. "Экологик" энергетика, энергия тежовчи ва энергия самардор технологияларни ривожлантириш учун қандай чора-тадбирлар кўрилатгани ҳақида – бу ерда.

Пойтахтдаги кўчмас мулкни рўйхатдан ўтказиш соддалаштирилди

Энди айрим ҳолатларда кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқ ўтганда уни рўйхатдан ўтказиш учун алоҳида мурожаат қилиш талаб этилмайди.

Нотариуслар Кўчмас мулк объектларига бўлган ҳуқуқлар давлат реестрида ҳуқуқ эгаси ҳақидаги маълумотларни ўзлари ўзгарирадилар ва ундан кўчирмани берадилар. Буларнинг барчаси, ўзгаришлар нотариал ҳаракатлар (масалан, квартиранинг олди-сотди шартномасини тасдиқлаш ва ҳ.к.) натижасида юз берганда амалга оширилади. Дав-

лат нотариал идорасининг аризасига кўра олдиндан (кўчмас мулк битими тасдиқлангунга қадар) электрон кадастр паспорти тузилади.

Ҳозирча ушбу тартиб фақат Тошкент шаҳрида, кейинги йилдан бошлаб Қорақалпоғистон ва вилоятларда қўлланилади.

Шу билан бирга 1 сентябрдан кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқни рўйхатдан ўтказиш учун йўғимнинг янги миқдорлари жорий этиляпти. Ҳаволадан ўтиб улар билан танишиш мумкин.

Давлат хизматлари маркази ёки ЯИДХПга

Ойнинг бошидан қуйидаги давлат хизматларини олиш учун ихтисослаштирилган марказларга ёки ЯИДХП орқали мурожаат қилиш керак:

ўрта (умумий ўрта) маълумот тўғрисидаги ҳужжатларни эътироф этиш;

товар белгисини рўйхатдан ўтказишга буюртма бериш;

юридик шахслар томонидан сув қудуқларини бурғулашга рухсатнома олиш.

Аттестация ва аккредитация – янги усулда

Давлат таълим муассасалари ва нодавлат таълим ташкилотларини аттестация ва давлат аккредитациясидан ўтказишнинг янги тартиби жорий этилмоқда. Энди бу мактабдан ташқари ташкилотлар, Президент ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси, Банк-молия академияси, Республика бизнес ва бошқарув олий мактаби ҳамда ҳарбий таълим муассасаларига тааллуқли бўлади. Давлат муассасалари ҳам аттестация учун йўғим тўлайдилар (илгари фақат "хусусийлар" тўлаган), унинг миқдори табақалаштирилган.

Ўзини ўзи банд қилганларга – гувоҳномалар ва имтиёзлар

Рўйхат бўйича айрим турдаги ишлар (хизматлар)ни бажарадиган фуқароларга ўзини ўзи банд қилганлик гувоҳномасини бериш бошланади. Бу қатор афзалликлар беради. Масалан, даромад солиғи тўланмайди, ташкилот шартнома асосида жалб қилган ўзини ўзи банд қилганларнинг меҳнатига тўлаган тўловга ЯИТ солинмайди. Гувоҳноманинг тегишли амал қилиш муддати учун бир марталик тўлов ки-

ритилиши етарлидир (1 ойдан бир йилгача, прејскурантга қаранг). Ушбу давр ҳужжат эгаси ишлаган ёки ишламаганлигидан қатъи назар пенсия ҳисоблаш учун стажга киритилади. Ба-тафсил маълумот – бу ерда.

Таълим: кимларнинг маоши оширилади, кимларга устама тўланади

Биринчидан, "Темурбеклар мактаби" ҳарбий-академик лицейи ва ИИВнинг махсус мактаб-интернатларида қуйидагиларнинг базавий тариф ставкалари оширилади:

директор ва унинг ўринбосарлари, ўқитувчилар, ўқув бўлими ходимлариники – 5 баравар;

тўғарак (секция) раҳбарлари ва психологларники – 3 баравар;

ахборот-ресурс маркази (кутубхона) ходимлари, ахборотлаштириш ва алоқа бўлимлари, инструкторлар ва лаборантларники – 2 баравар.

"Темурбеклар мактаби"да хизматни ўтаётган ҳарбийларга ойлик устама лавозим маошининг 50%и миқдоридан тўланади.

Иккинчидан, қуйидагиларнинг лавозим маошларига ва базавий тариф ставкаларига 100% миқдорда устамалар жорий этилади:

кўп тармоқли ихтисослаштирилган давлат мактабгача таълим ташкилотлари тарбиячиларининг ёрдамчилари;

кўшма типдаги давлат мактабгача таълим муассасаларининг жисмоний ёки психик ривожланишида нуқсонлари бўлган болалар гуруҳларидаги тарбиячилар ёрдамчилари, педагогик ва тиббиёт ходимлари.

Учинчидан, ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларининг раҳбарлари ва педагоглари, шу жумладан тарбиячилари ва уларнинг ёрдамчиларига алоҳида меҳнат шароитларида ишлаганлиги учун ойлик устамалар базавий тариф ставкаларининг 75%и миқдоридан тўланади.

Қишлоқ хўжалиги муҳандисларига ўқиш учун ҳақ тўланади

"Эл-юрт умиди" жамғармаси қишлоқ хўжалигини механизациялаш, қишлоқ хўжалиги машинасозлиги ҳамда қишлоқ хўжалиги техникаларидан фойдаланиш ва техник сервисни йўналишлари бўйича молиялаштириши бошлайди:

икки томонлама диплом бериладиган кўшма дастур асосида таҳсил олаётган иқтидорли бакалавр тала-

баларга – хорижий олий таълим муассасасида ўқиш контракти тўлаб берилади;

магистр, докторант, профессор-ўқитувчи, илмий ходим ва соҳа муҳандис техник ходимларига – етакчи хорижий олий таълим ва илмий-техника муассасаларига ўқиш ва малака оширишга йўлланма молиялаштирилади.

Патент вакилларига – малака ошириш

Интеллектуал мулк соҳасининг ривожланишига салбий таъсир кўрсатадиган муаммолардан бири – малакали кадрларнинг етишмовчилиги. Шу сабабли 1 сентябрдан патент вакиллари кейинчалик аттестациядан ўтказилган ҳолда ўз малакаларини оширишлари лозим. Бунда даврийлик – ҳар 5 йилда камида 1 марта. Интеллектуал мулк соҳасида мутахассисларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш жараёнига илгор таълим стандартлари ва технологиялари жорий этилади.

Автобусда юришлар хавфсиз бўлади

Бунинг учун чора-тадбирлар комплекси амалга оширилмоқда. Хусусан, тунги вақтларда вилоятлараро, шаҳарлараро, халқаро йўналишлар бўйича йўловчилар автобусларини ички ишлар органларининг махсус жиҳозланган хизмат автомобиллари кузатиб боради. Бу болалар гуруҳларини, умумтаълим мактаблари ва ўрта махсус таълим муассасалари ўқувчиларини ташишга ҳам тааллуқли.

Сменалар ўртасидаги дам олиш 12 соатдан камни ташкил этган автобуслар ҳайдовчиларининг сафарга чиқишига йўл қўйилмайди. Автобусларда йўловчиларни ташишга лицензия битимларида лицензиатнинг автобусларни ҳайдовчининг толиққанлигини назорат қилиш қурilmалари билан таъминлаш мажбурияти назарда тутилади. Фойдаланиш муддати 15 йилдан ортқ бўлган автобусларда йўловчиларни ташишга лицензия карточкалари берилишига йўл қўйилмайди.

ТВда – янги канал

"O'zbekiston tarixi" телеканали HD форматда кўрсатувларни намойиш этишни бошлайди. У мамлакат бўйлаб тарқалган умумий фойдаланиладиган рақамли кўрсатувлар ижтимоий пакетига киритилади.

"Қоракўлчилик" уюшмасига янги ваколатлар

Эслатиб ўтамиз, 2017 йилда "Ўзбек қоракўли" компанияси Республика "Қоракўлчилик" уюшмасига айланди. Сентябрьдан бошлаб уюшма қоракўлчилик субъектларига нисбатан қуйидаги қўшимча ваколатларга эга бўлади:

қоракўл зотли қўйларнинг бош сони, генофондини сақлаш ва такомиллаштириш, наслчилик-селекция ишлари, ишлаб чиқарилаётган махсуслотлар сифати юзасидан даврий мониторинг ҳамда жамоатчилик назоратини амалга ошириш;

қоракўл зотли қўйларнинг генофондини сақлаш, бошқа зотли қўйлар билан чаतिштирмаслик ҳамда бириктирилган ер (айлоқ) майдонларидан мақсадли ва самарали фойдаланиш тўғрисида зарур тавсиялар бериш.

ХУШХАБАР

Ёшларни илм-фан соҳасига жалб этиш ва уларнинг ташаббусларини қўллаб-қувватлаш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги Президент қарори қабул қилинди.

ЁШЛАР АКАДЕМИЯСИ
ТАШКИЛ ЭТИЛДИ

Қарор билан Инновацион ривожланиш вазирлиги ҳузурида Ёшлар академияси юридик шахс мақомисиз ташкил этилди.

Академияга Инновацион ривожланиш вазирлигининг биринчи ўринбосари раҳбарлик қилади.

Ўзларининг инновацион лойиҳалари ва ғояларига эга иқтидорли ёшлар ва талабалар, 40 ёшгача бўлган олимлар ва тадбиркорлардан ташкил топган жамоалар Ёшлар академиясига танлов асосида қабул қилинади.

Ёшларнинг ижодий, интеллектуал ва тадбиркорлик салоҳиятини ошириш Ёшлар академиясининг асосий вазифаси ҳисобланади.

Қарорга кўра, Фанлар академиясининг Иқтидорли ёшлар билан ишлаш бошқармаси тугатилиб, унинг 5 та штат бирлиги Инновацион ривожланиш вазирлиги тизимига ўтказилди.

Шунга кўра, вазирлик тузилмасида Иқтидорли ёшлар билан ишлаш бошқармаси ташкил этилди.

Мазкур бошқарма Ёшлар академиясининг ишчи органи саналади.

Шунингдек, қарор билан Ёшлар академиясининг иқтидорли ёшларни қўллаб-қувватлаш Жамғармаси ташкил этилди.

Жамғарма маблағлари инновацион, амалий ва стартап лойиҳаларни молиялаштиришга йўналтирилади.

Бундан ташқари, Иқтидорли ёшларни "Ёшлар академияси" фаолиятига 2019-2020 йилларда жалб этиш бўйича "Йўл харитаси" тасдиқланди.

КОСМИК ТАРМОҚНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ
БҲЙИЧА "ЙЎЛ ХАРИТАСИ"

Ўзбекистон Республикасида космик фаолиятни ривожлантириш тўғрисида Президент Фармони қабул қилинди.

Фармон билан Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида Космик тадқиқотлар ва технологиялар агентлиги ташкил этилди.

Шунингдек, Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги тизимидаги Йўлдош алоқа технологиялари бошқармаси тугатилиб, унинг бўшайдиган 5 та штат бирлиги "Ўзбеккосмос" агентлигига ўтказилди.

Агентлик космик тадқиқотлар ва технологиялар соҳасида ягона давлат сиёсати ва стратегик йўналишларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш учун маълул давлат бошқаруви органи ҳисобланади.

Агентлик бош директори ва директор ўринбосарлари Ҳукумат қарори билан лавозимга тайинланади ва озод этилади.

Фармон билан шунингдек, Агентлик ҳузурида Илмий техник ва эксперт кенгаши ташкил этилди.

Шунга кўра, космик тармоқни ривожлантиришнинг стратегик масалалари бўйича қарорлар қабул қилиш Кенгаш хулосалари асосида амалга оширилади. Фармонга кўра, 2019-2020 йилларда Ўзбекистонда космик тармоқни ривожлантириш бўйича "Йўл харитаси" тасдиқланди.

Бундан ташқари, "Космик фаолият тўғрисида"ги Қонун ишлаб чиқилади.

Адлия вазирлигининг "Ҳуқуқий ахборот канали материаллари асосида тайерланди"

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ БОШҚАРУВИНИНГ
ҚАРОРИ

ТИЖОРАТ БАНКЛАРИДА ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАР БИЛАН ВАЛЮТА АЙИРБОШЛАШ ОПЕРАЦИЯЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДАГИ НИЗОМГА ЎЗГАРТИРИШЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2019 йил 6 августда 3029-2-сонли рақам билан рўйхатдан ўтказилди

Ўзбекистон Республикасининг "Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида"ги ва "Валютани тартибга солиш тўғрисида"ги қонунларига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқаруви қарор қилади:

1. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқарувининг 2018 йил 28 апрелдаги 16/9-сон қарори (рўйхат рақами 3029, 2018 йил 29 июнь) (Ўзбекистон Ре-

спубликаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2018 й., 26-сон, 532-модда) билан тасдиқланган Тижорат банкларига жисмоний шахслар билан валюта айирбошлаш операцияларини амалга ошириш тартиби тўғрисидаги низомага иловага мувофиқ ўзгартиришлар киритилсин.

2. Ушбу қарор расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга киради.

Марказий банк раиси

Тошкент ш.,

2019 йил 20 июль,

16/3-сон

М. НУРМУРАТОВ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки
Бошқарувининг 2019 йил 20 июлдаги 16/3-сон қарорига
ИЛОВА

ТИЖОРАТ БАНКЛАРИДА ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАР БИЛАН ВАЛЮТА
АЙИРБОШЛАШ ОПЕРАЦИЯЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ТАРТИБИ
ТЎҒРИСИДАГИ НИЗОМГА КИРИТИЛАЁТГАН ЎЗГАРТИРИШЛАР

1. 33-банд қуйидаги тахрирда баён этилсин:

"33. Валюта айирбошлаш операциялари икки нафар ходим — назоратчи ва кассир иштирокида амалга оширилади.

Валюта айирбошлаш шохобчасида иш ҳажмидан келиб чиқиб зарурият бўлганда банк раҳбарининг буйруғига асосан ходимлар сони кўпайтирилиши ёки битта (бир вақтнинг ўзида назоратчи ва кассир вазифасини бажарувчи сифатида) ходимгача камайирилиши мумкин. Бунда ходимлар сонини биттагача қисқартиришга фақат банк ва банк хизматлари офисида жойлашган валюта айирбошлаш шохобчалари ҳамда чакана амалиёт кассаларида рухсат этилади."

2. 44-банд қуйидаги тахрирда баён этилсин:

"44. Тақдим этилган чет эл валютасининг ҳақиқийлиги ва муомалага яроқчилиги техник воситалар ёрдамида текширилгандан сўнг валюта айирбошлаш операциялари амалга оширилади."

3. 50-банднинг биринчи хатбошисидан "воситачилик ҳақи ундирилган ҳолда" деган сўзлар чиқариб ташлансин.

4. 56-бандда:

иккинчи хатбошиси қуйидаги тахрирда баён этилсин: "банкнота тасвирини (шақлини) аниқлаш имконини берадиган даражада сийқаланган ва ифлосланган бўлса

(сийқаланиш банкнотанинг ҳақиқийлигини аниқлашга ҳалақит бермайдиган ва асосий белгиларидан бирининг 50 фоизидан ортигини тўсиб қўймаган ҳолатлар бундан мустасно);"

бешинчи ва олтинчи хатбошилар қуйидаги тахрирда баён этилсин:

"майда доғлар, ёзувлар, штамп изи бўлганда (бунда ёзув ёки штамп изи икки донадан ортиқ бўлса, банкнота тугатилганлиги, сохталиги ёки намунавийлигини тасдиқловчи штамплар бундан мустасно) ҳамда улар банкнотанинг ҳақиқийлигини аниқлашга ҳалақит бермайдиган асосий белгиларидан бирининг 50 фоизидан ортигини тўсиб қўймаган бўлса;

банкнотада диаметри 1 мм дан ошмаган ва иккитадан ортиқ тешиқлар бўлса, бунда тешиқлар банкнотанинг ҳақиқийлигини аниқлашга ҳалақит бермайдиган ва асосий белгиларидан бирининг 50 фоизидан ортигини тўсиб қўймаган бўлиши керак."

5. 58-банднинг биринчи хатбошиси қуйидаги тахрирда баён этилсин:

"58. Мазкур Низомнинг 56-бандида кўрсатилган меъёрлардан ортиқ бўлган ва қуйидаги шикастланиш белгилари мавжуд бўлган банкноталар муомалага яроқсиз ҳисобланади."

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ БОШҚАРУВИНИНГ
ҚАРОРИ

КЎП ВАЛЮТАЛИ БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ ТИЗИМИДА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БАНКЛАРИ БАЛАНСИНING АКТИВ ВА ПАССИВЛАРИДАГИ ВАЛЮТА ҲИСОБВАРАҚЛАРИ ҚОЛДИҚЛАРИНИ ҚАЙТА БАҲОЛАШ ҚОЙДАЛАРИ ВА УНГА ЎЗГАРТИРИШЛАРНИ ЎЗ КУЧИНИ ЙЎҚОТГАН ДЕБ ТОПИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2019 йил 12 августда 535-3-сонли рақам билан рўйхатдан ўтказилди

Ўзбекистон Республикасининг "Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида"ги Қонунига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқаруви қарор қилади:

1. Айрим идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар иловага мувофиқ ўз кучини йўқотган деб топилсин.

2. Мазкур қарор расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга киради.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки
Бошқарувининг 2019 йил 13 июлдаги 15/9-сон қарорига
ИЛОВА

ЎЗ КУЧИНИ ЙЎҚОТГАН ДЕБ ТОПИЛАЁТГАН ИДОРАВИЙ НОРМАТИВ-
ҲУҚУҚИЙ ҲУЖЖАТЛАР РЎЙХАТИ

1. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқаруви томонидан 1997 йил 24 октябрда 363-сон билан тасдиқланган "Кўп валютали бухгалтерия ҳисоби тизимида Ўзбекистон Республикаси банклари балансининг актив ва пассивларидаги валюта ҳисобварақлари қолдиқларини қайта баҳолаш қойдалари" (рўйхат рақами 535, 1998 йил 16 ноябрь).

2. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқарувининг 2017 йил 7 октябрдаги 27/5-сон "Кўп валютали бухгалтерия ҳисоби тизимида Ўзбекистон Республикаси банклари балансининг актив ва пассивларидаги валюта ҳисобварақлари қолдиқларини қайта баҳолаш қойдаларига

ўзгартиришлар киритиш ҳақида"ги қарори (рўйхат рақами 535-1, 2017 йил 26 октябрь) (Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 27.10.2017 й., 10/17/535-1/0184-сон).

3. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқарувининг 2018 йил 28 июлдаги 26/6-сон "Кўп валютали бухгалтерия ҳисоби тизимида Ўзбекистон Республикаси банклари балансининг актив ва пассивларидаги валюта ҳисобварақлари қолдиқларини қайта баҳолаш қойдаларининг II бўлими 1-бандига ўзгартириш киритиш ҳақида"ги қарори (рўйхат рақами 535-2, 2018 йил 5 сентябрь) (Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 05.09.2018 й., 10/18/535-2/1833-сон).

ДУНЁ БОЗОРИНИ ЗАБТ ЭТИБ

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг йигирма саккиз йиллиги муносабати билан бир қатор соҳа ходимлари фахрий унвон, орден ва медаллар билан мукофотландилар. Улар орасида "PROCAB" қўшма корхонасининг директори Абдуносир Абдушукуров ҳам "Шухрат" медалига лойиқ кўрилди.

Қаҳрамонимизни мукофот билан табриклаш ҳамда корхона фаолияти билан яқиндан танишиш мақсадида тадбиркор билан суҳбатлашдик. Шу аснода Абдуносир Абдушукуровга "Шухрат" медали бежизга берилмаганига ҳам амин бўлдик. Чунки гурунгимиздан у кишининг чин маънода ўз ишининг устаси, ҳақиқий ишбилармон экани намоеъ бўлди.

Ҳар бир давлатнинг пойдевори мустаҳкам бўлиши учун унинг иқтисодий устунлари бақувват бўлиши лозим. Бу устунлар эса, мамлакат тараққиётини олға етаклаётган йирик ишлаб чиқариш корхоналаридир.

Бугунги кунда пойтахтимизда фаолият юритаётган Абдуносир Абдушукуров бошчилигидаги "PROCAB" қўшма корхонаси ҳам ана шу йўлда улкан қадамлар билан одимламоқда. Ушбу корхона юртимизда кабел ва сим ишлаб чиқариш соҳасида етакчи ҳисобланиб, Германия, Финляндия, Япония, Туркия компанияларининг замонавий автоматлаштирилган ускуналари билан жиҳозланган. Бундай техника салоҳият назорат кабеллари, монтаж, тўрли, ўрнатиш симлари, ўраш ва электр узатиш линиялари учун изоляция қилинмаган сим каби мингга яқин кабел ва сим маҳсулотларини ишлаб чиқариш имконини бермоқда. Бундай сифатли маҳсулотлар эса, бугун юртимизнинг йирик бунёдкорлик ишларида, каттаю кичик заводу фабрикаларида, ҳатто "Ўзбекэнергия" АЖнинг тизимни модернизациялаш лойиҳаларида ҳам кенг қўлланилмоқда.

"PROCAB" қўшма корхонаси ўз фаолиятини 2011 йилда 50 нафар ходим билан бошлаган бўлса, бугунга келиб, ишчилар сони 340 на-

фарга етди. Шу йиллар мобайнида у сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш, иш ўринлари яратиш, экспорт қилиш, янги лойиҳаларни йўлга қўйиш, ички бозорни сифатли товарлар билан таъминлаш каби бир қатор йўналишларда муваффақиятларга эришди. Айни дамда корхона маҳсулотларига талаб кўплиги боис иш кўлами тора кенгаймоқда.

Корхонанинг охириги уч йилдаги молиявий натижалари таҳлил қилинганда унинг ютуқларининг кўламянада ойдинлашади. Жумладан, 2016 йилда унинг умумий пул айланма маблағи 110 млрд. сўмни ташкил қилган бўлса, 2017 йилда 150 млрд. сўмдан ва 2018 йилда эса, 200 млрд. сўмдан ошганлиги қайд этилди. Жорий йилнинг ярмида эса мазкур кўрсаткич 200 млрд. сўмга етди. Бу йилги натижа эса ҳар йилгидан кўра юқорилиги билан аҳамиятга моликдир.

Сўнгги йилларда юртимизда олиб борилаётган очиклик сиёсати ҳамда тадбиркорларга яратилаётган шароитлар ва имкониятлар ютуқларимиз гарови бўлмоқда, – дейди корхона директори Абдуносир Абдушукуров. – Божхона, солиқ соҳасидаги ўзгаришлар, валюта бозорининг эркинлаштирилиши, мис хомашёсининг биржа савдоларида очик харид қилиш имконининг яратилгани, шунингдек экспортни кўллаб-қувватлашга қаратилган ислохотларнинг барчаси фаолиятимизга сезиларли таъсир этди. Натижада, охириги 2-3 йил ичида корхона тез суръатларда ривожланиб, нафақат ички бозорга маҳсулот етказиш, балки ташқи бозор экспортини ҳам бир неча ба-робарга оширди. Айниқса, мамлакатимизнинг қўш-

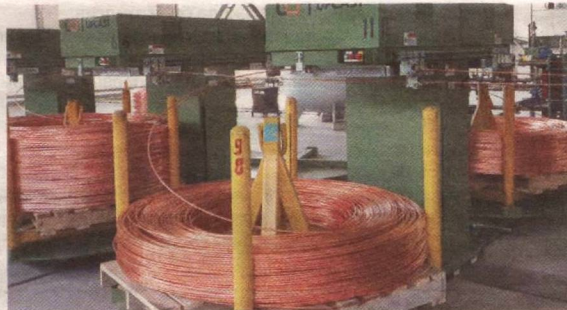
ничилик алоқаларини яхшилашга қаратилаётган сиёсати қўшни ўлка бозорларига тўғридан-тўғри кириш имконини берди. Хусусан, шу кунга қадар Қозоғистон, Қирғизистон, Туркия ва Грузия каби мамлакатларга жорий йил бошидан 14 млн. АҚШ долларидан маҳсулот экспорт қилган бўлса, йил охирига қадар бу рақамни 40 млн. АҚШ долларга етказиш ниятимиз бор. Қолаверса, айни кунда Тожикистон, Афғонистон ва бошқа хорижий давлатларга ҳам маҳсулотларимизни экспорт қилиш имкониятлари кўриб чиқилмоқда.

Корхонанинг бу ютуқларида "Трастбанк" хусусий акциядорлик банкининг ҳам ўзига хос ўрни борлигини қайд этиш жоиз. Чунки банк томонидан кўрсатилган сифатли хизматлар ҳамда молиявий кўмак корхонанинг янада ривожланишида туртки берди.

– Шу давр мобайнида фаолиятимизни кенгайтириш мақсадида банкнинг Амалиёт бошқармасидан

маҳсулотлару ғояларга ва технологияларга ажратаётган сармоялари унинг янги марраларни забт этиш имконини бераётир. Хусусан, жорий йилнинг ўзида чет эл тажрибаларини ўрганган ҳолда хорижий мутахассислар иштирокида янги замонавий маҳсулотлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Бугунги кунда мазкур ўтказувчанлиги юқори бўлган Европа стандартидаги 10 кВ, 35 кВ кучланишли полиэтилендан изоляция қилинган кабеллар, 1 кВгача қувват симларига хорижда ҳам талаб катта. Уларнинг ўзига хос хусусияти шундаки, энергияни тежайди, чидамлилиги ва ўтказувчанлиги юқоридир. Корхона бундай изланишлар ва янгиликлардан сира тўхтагани йўқ.

– Экспорт ва ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш мақсадида 2019-2020 йилларга мўлжалланган янги дастур тайёрлаёмиз, – дейди тадбиркор. – Айни кунда бу борада хорижий компанияларнинг таклифларини кўриб чиқяёмиз. Шунингдек, кўллаб давлатлар-

бир неча бор валюта ва сўм маблағларида кредитлар олган бўлса, бирор маротаба муаммоларга ёки муурожаатимиз мuddати чўзилган ҳолатларга дуч келмадик, барчаси қисқа мuddатда ҳал этилган, – дейди қаҳрамонимиз.

– Жумладан, жорий йилда 4 млн. АҚШ долларига техник жиҳозлар олишда ҳам маълум миқдорда банк кўмагидан фойдаландик. Натижада, мазкур маблағларга икита йирик лойиҳа амалга оширилди. Яъни, Финляндиянинг UPCAST компаниясидан мис эритиш қозони ҳамда Германиянинг NIEHOFF GRUPPE компаниясидан симни чўзиш ускунасини олиб келиб ўрнатдик. Натижада, корхонада қўшимча 50 га яқин иш ўрни яратилиб, янги турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқариш имконияти пайдо бўлди.

Корхонанинг доимий равишда янги турдаги

қимматга тушади. Шу боис, ходимлар доимо ҳушёр ва синчковлик билан иш юритиб, ҳар бир маҳсулотни тўлиқ сантиметр ва миллиметрларгача лаборатория кўригидан ўтишини назорат қилади. Агар бирор кабел ёки симда нуқсон учраса, тезда қайта ишлашга йўналтирилади. Ишчиларимиз маҳсулотнинг сифати корхона юзи эканлигини жуда яхши билишади.

Шунингдек, корхонада ишчиларнинг техника хавфсизлиги қоидаларига тўлиқ риоя этишларига ҳам алоҳида аҳамият берилиб, доимо йирик ускуналар билан ишлашнинг ўзига яраша қонун-қоидалари борлиги хусусида тушунтиришлар олиб борилади. Бу борада тегишли соҳа вакиллари иштирокида ҳафтанинг ҳар пайшанбасида турли ўқув семинарлари ва учрашувлар ташкил этилади. Шунингдек, бу жараёнда хорижий етуқ мутахассислар ҳам жалб этилиб, ўзининг тажрибалари билан ўртоқлашади.

Шу билан бирга корхонада ёшларни иш билан таъминлаш ва устоз-шогират аёнчалари ҳам яхши йўлга қўйилган. Айни кунда ишчиларнинг ўттиз фоиздан ошгани ёшлар ташкил этиши ҳам фикримиз далилидир.

– Ёш кадрлар бизнинг келажимиз, эртанги кунимиздир. Шундай экан уларни корхонага жалб қилиш бизнинг асосий йўналишимизга айланган, – дейди тадбиркор. – Бу борада кадрлар билан ишлаш бўлими алоҳида иш олиб боради. Бир қатор олий таълим муассасалари билан шартнома имзолаганмиз ва уларнинг талабалари бизда амалиёт ўташади. Амалиёт жараёнида фаолигини намоеъ этган ва иқтидорли талабалар ишга олинади. Шу кунларда юртимизда фаолият юритаётган халқаро олий таълим муассасаларининг талабаларини ҳам жалб қилмоқдамиз. Чунки, айни дамда бизга чет тилини ва замонавий маркетинг сирларини яхши билган ёш кадрлар жуда зарур. Улар бизга янги бозор ва янги имкониятларни очишга катта ёрдам беради деган умиддамиз.

Суҳбатимиз сўнггида Абдуносир Абдушукуровдан давлатимиз томонидан тақдирлангани ҳақида сўраганимизда "Бу биргина менинг ютуғим эмас, балки бутун бир жамоамизнинг эътибор этилишидир", дея камтарона жавоб берди. Шу ўринда "Камтарга камол..." нақли нақадар ҳақиқат эканига янада амин бўлдик.

Бобур МУҲАММАДИЕВ

“Hi-Tech Bank”дан замонавий “Банк хизматлари маркази”

матлари маркази”ни ишга туширди.

Ушбу марказ шу ҳудуд аҳолиси учун қулай бўлган манзилда бунёд этилган бўлиб, замонавий мебеллар ва коммуникация воситалари билан жиҳозланган. Унда аҳолига малакали банк ходимлари томонидан сифатли, тезкор равишда хизматлар кўрсатилади, керакли маслаҳатлар ҳамда йўл-йўриқлар берилади. Бундан ташқари, марказда мижозлар учун хизмат кўрсатувчи замонавий банкомат ва инфокиосклар ҳам ўрнатилган. Бу каби қулайликлар аҳолининг банк хизматларидан кенг фойдаланишлари ҳамда замон билан бирга қадам ташлашларига яна бир имкониятдир.

– Мана, бугун Тошкент шаҳрида банкимизнинг илк “Банк хизматлари маркази” ўз ишини бошлади. Уни ташкил этишдан мақсад имкон борича халқимизга, тадбиркорларимизга кенг қулайликлар яратишдир, – дейди банк Бошқаруви раиси Барҳаётжон Саттаров. – Мазкур марказ эндиликда мижозларга тез ва сифатли хизмат кўрсатишимизга йўл очибгина қолмай, аҳоли билан янада яқинроқ бўлишга, уларнинг ишончини қозонишга хизмат қилади. Келгусида бундай марказларни республикаимизнинг турли ҳудудларида ҳам ташкил этишни режалаштирганмиз. Айни дамда бу борада қатор амалий ишлар бошланган.

Ўз мухбиримиз

(Бошланиши 1-саҳифада)

Айниқса, жорий йилнинг 23 июль куни Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида кичик бизнес ва тадбиркорликни янада ривожлантириш масалаларига бағишланган видеоселектор йиғилишида тижорат банкларининг жойлардаги 70-100 нафар ходим ишлайдиган филиаллар ўрнига 10-15 нафар штатдан иборат ихчам “Банк хизматлари марказ”ларини кўпайтириш лозимлиги алоҳида таъкидланган. Шу таъкиддан сўнг банк томонидан бу борада сезиларли ишлар қилинмоқда.

Жумладан, банкнинг мижозлар билан муносабатларини янада яхшилаш, уларга самарали инфратузилма яратиш ва янги хизмат турларини ташкил этиш мақсадида замонавий ахборот технологиялардан кенг фойдаланган ҳолда Тошкент шаҳрининг Учтепа тумани “Шухрат” чорраҳасида “Банк хиз-

Мустақиллик – ёшлар нигоҳида

Ҳеч кимга сир эмаски, озод ва обод мустақил Ўзбекистон бугунги кунда халқаро майдонда ўз номи ва са-лобати билан жаҳон аҳлини ўзига мафтун этмоқда.

Буларнинг барчаси мустақиллик туфайли амалга ошмоқда ҳамда Президентимиз томонидан ижтимоий, сиёсий, иқтисодий, ҳуқуқий соҳаларда белгилаб олинган аниқ вазифаларнинг ҳаётга тўғри тadbик этилаётганлиги сабаб юзга чиқмоқда.

Мана шу қутлуғ кун яъни, “Энг азиз, энг улуғ” айём мустақиллигимизнинг 28 йиллиги ҳозирда “Жонажон Ўзбекистоним, мангу бўл омон!” шиори остида шаҳар-қишлоқларимизда, турли давлат ва жамоат ташкилотларида, вазирлик ва идораларда кўтаринки руҳда нишонланмоқда.

Ушбу муборак санага бағишлаб “Агробанк” АТБ Бош офисида банк ходимлари фарзандлари учун байрам тadbiri уюштирилди.

Мазкур тadbirdан кўзланган мақсад келажак авлод вакиллари она-Ватанга садоқат,

меҳр-оқибат, билим ва кўникмаларини янада ошириш, тафаккур туйғуларини шакллантириш, китобхонликка чорлаш ҳамда мустақиллик тўғрисида кенгроқ тасаввурга эга бўлишга қаратилганлиги билан ҳам янада аҳамиятли бўлди.

Байрамда эртак қаҳрамонларининг саҳнага чиқиши, “Ким чаққону – мен чаққон” спорт ўйинлари, “Ватаним – ранглар жилосида” расмлар танлови, манتيқий фикрлаш каби бири-бирдан қизикarli дастурлар болажонлар қалбига олам-олам қувонч улашди.

Тadbир сўнггида банк раҳбарияти томонидан жорий йилда мактабга чиқадиган биринчи синф ўқувчилари учун ўқув-курслари, турли жанрдаги китоблар жамланмалари тақдим этилди.

Байрам куй-қўшиқларга ва қизикarli ўйинларга уланиб кетди.

Хайрулла ХОЛТЎРАЕВ

Акция ғолиблари тақдирланди

(Бошланиши 1-саҳифада)

“Қишлоқ қурилиш банк” АТБ аҳоли орасида кобейжинг карталари ҳақида маълумотларни ва банк хизматларини тарғиб қилиш мақсадида 2019 йилнинг 25 июлидан 25 августигача кобейжинг пластик карталари соҳиблари ўртасида қизикarli акция ўтказди. Акция шартларига кўра карта ҳисобини камидан 100 минг сўмга тўлдирган ва ундан юқори суммага тўловни амалга оширган банк кобейжинг (UPI) картаси эгалари – жами 7 192 нафар иштирокчи қатнашди.

Шундан 62 нафар карта эгаси танлаб олиниб, Random.org хизмати ёрдамида тасодифий танлаш орқали акция ғолиби ва совриндорлари аниқланди. Уларга қимматбаҳо совғалар ҳамда 3 та омадли мижозга бош соврин – “Дубайга икки кишилик саёҳат” йўлланмаси тақдим этилди.

Мустақиллик байрами арафасида мазкур акция танловининг ғолиби ва совриндорларини тақдирлаш маросими бўлиб ўтди. Унда банк Бошқаруви раиси ўринбосари Фарход Ғафуров сўз олиб, банк фаолияти ва аҳолига яратилаётган янги хизмат турлари ҳақида қисқача тўхталиб, қатнашчиларни акция-

нинг мазмун-моҳияти билан ҳам яқиндан таништирди. Сўнгра банк Бошқаруви раисининг биринчи ўринбосари Акбар Эшонқулов иштирокчиларни мамлакатимиз мустақиллигининг 28 йиллиги билан кутлаб, ғолибларга совринларни тантанали равишда топширди. Жумладан, Бош соврини – “Дубайга икки кишилик саёҳат” йўлланмаси ўз эгасига тақдим этилди. Шунингдек, бошқа совриндорларга “Артель” компаниянинг 5 та телевизори, 4 та “Samsung” компаниясининг қўл телефони, 15 дونا қувватлагич, 20 дона компьютер флешкалари тортиқ қилинди.

Шунингдек, тadbир давомида иштирокчилар орасида ҳам турли қизикarli ўйинлар ташкил этилди. Махсус рақамли билетлар тарқатилиб, лототрон ёрдамида ғолиблар аниқланди ва уларга банкнинг турли-туман совғалари улашилди.

Дубай шаҳрига икки кишилик йўлланмани банкнинг Сарисий филиали мижози Маъруфжон Мирзаев, Когон филиали мижози Муҳаббат Богинова ҳамда Хонқа филиали мижози Садоқат Жуманазаровлар қўлга киритишди. Байрам олдидан насиб этган бу ютуқ чин маънода байроман совға бўлди.

– Мен ушбу банкнинг доимий мижозиман. Банкдан олган кредитлар туфайли оилавий бизнесимни ривожлантирганман. Бу ютуқ мен учун қутилмаган бахт бўлди. Меҳнатларим, банкка бўлган ишончим муносиб тақдирланди деб ўйлайман, – дейди хонқалик Садоқат Жуманазарова.

Шунингдек, маросим давомида UnionPay тўлов тизимининг Тошкент шаҳри вакили Равшан Турсунов UnionPay тўлов тизими афзалликлари ва дунё бўйича аҳамиятига тўхтади.

– Кобейжинг картаси, шунингдек, 170 дан ортиқ мамлакатда ва UnionPay инфратузилмаси минтақаларида тўлов учун қабул қилинади. Жаҳонда UnionPay карталари, шунингдек, янги кобейжинг карталарини тўловга қабул қилинган 10 млн.дан ортиқ савдо-сервис корхоналари мавжуд. Кобейжинг карталари орқали тўловларни Ўзбекистон ҳудудида миллий валюта сўмда, чет эл мамлакатларида чет эл валютасида тўлов терминаллари ва банкоматлар орқали қабул қилинади, – дейди Равшан Турсунов.

Банк томонидан бундай акциянинг ўтказилиши аҳолининг ушбу муассасага бўлган ишончини янада ошириб, келгусида янги мижозлар сафининг кенгайишига сабаб бўлади.

Умида ХУДОЙБЕРГАНОВА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ БОШҚАРУВИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БАНКЛАРИДА БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИНИ ЮРИТИШ ВА БУХГАЛТЕРИЯ ИШЛАРИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДАГИ ЙЎРИҚНОМАГА ЎЗГАРТИРИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2019 йил 12 августда 1834-8-сонли рақам билан рўйхатдан ўтказилди

Ўзбекистон Республикасининг "Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида"ги Қонунига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқаруви қарор қилади:

1. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқарувининг 2008 йил 3 майдаги 11/5-сон қарори (рўйхат рақами 1834, 2008 йил 11 июль) (Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2008 й., 28-

Марказий банк раиси
Тошкент ш.,
2019 йил 13 июль,
15/10-сон

М. НУРМУРАТОВ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки
Бошқарувининг 2019 йил 13 июлдаги 15/10-сон қарорига
ИЛОВА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БАНКЛАРИДА БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИНИ ЮРИТИШ ВА БУХГАЛТЕРИЯ ИШЛАРИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДАГИ ЙЎРИҚНОМАГА КИРИТИЛАЁТГАН ЎЗГАРТИРИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР

1. 3-банднинг иккинчи хатбошисидagi "минибанк" деган сўз "банк хизматлари офиси" деган сўзлар билан алмаштирилсин.

2. 5-бандда:
ўн саккизинчи хатбоши қуйидаги тахрирда баён этилсин:

"банк хизматлари офиси — банк филиали биносидан ташқарида жойлашган ва Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг тегишли норматив-ҳуқуқий ҳужжатларига мувофиқ фаолият юритувчи банк филиалининг таркибий тузилмаси. Банк хизматлари офиси турли хил номланиши ("Минибанк", "Чакана хизматлар маркази", "Банк хизматлари маркази" ва бошқалар) мумкин;"

Йигирма иккинчи хатбоши қуйидаги тахрирда баён этилсин:

"якуний назорат — амалиёт кун тугагандан сўнг, кейинги банк иш кунидан кечикмаган ҳолда банкда амалга оширилган барча банк операцияларини бухгалтерия ҳисобида тўғри акс эттирилганлигини, шу жумладан бирламчи ҳужжатлар асосида ўтказилганлигини текшириш мақсадида амалга ошириладиган назорат;"

Йигирма тўртинчи хатбоши қуйидаги тахрирда баён этилсин:

"Якуний назорат хизмати банкларда (филиалларда) алоҳида бўлим сифатида ташкил қилинади. Банк томонидан амалга оширилган операцияларга оид ҳисоб-китоб ҳужжатлари банк хизматлари офисларида сақланган ҳолларда банк хизматлари офисларида якуний назорат хизмати алоҳида штат бирлигида ташкил этилади;"

3. 10-банд қуйидаги тахрирда баён этилсин:

"10. Масъул ижрочи ва назоратчи бухгалтерлар зиммасига муайян ҳисобварақларни юритиш ёки алоҳида операцияларни амалга ошириш ишлари юклатилади. Ҳисобварақлар ходимлар ўртасида банк ички тартиб-қоидалари асосида операциялар ҳажми, миқозлар тури ва бошқа хусусиятлардан келиб чиққан ҳолда тақсимланади;"

4. 11-банддаги "алоҳида китобда рўйхатга олиниши" деган сўзлар "юрителиши" деган сўз билан алмаштирилсин.

5. 16-банднинг биринчи хатбошиси қуйидаги тахрирда баён этилсин:

"16. Таркибий тузилмаси Фронт-офис ва Бэк-офис сифатида ташкил этилган банкларнинг бухгалтерия аппарати шу таркибий тузилмаларга мос равишда ташкил этилиши мумкин. Бухгалтерия аппаратини Фронт-офис ва Бэк-офисга ажратиш зарурияти юзасидан шарҳлар 3-иловада келтирилган;"

6. II бобнинг 2-параграфи номдаги "Минибанкларда" деган сўз "Банк хизматлари офисларида" деган сўзлар билан алмаштирилсин.

7. 17 ва 18-бандлар қуйидаги тахрирда баён этилсин:
"17. Банк хизматлари офисларида бухгалтерия ҳисоби мавжуд иш ҳажмидан келиб чиққан ҳолда мазкур йўриқнома талаблари доирасида ташкил этилиши лозим.

Банк хизматлари офисларида дастлабки назоратни ўтказиш учун масъул ижрочи бухгалтер штати билан таъминланган бўлиши лозим. Жорий назорат банк хизматлари офиси бухгалтерияси бошлиғи томонидан (бундан буён матнда етакчи бухгалтер деб юритилади) амалга оширилади.

сон, 276-модда) билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикаси банкларида бухгалтерия ҳисобини юритиш ва бухгалтерия ишларини ташкил қилиш тартиби тўғрисидаги йўриқномага иловага мувофиқ ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин.

2. Мазкур қарор расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга киради.

Банк хизматлари офисларидан ўтказиладиган тўловлар жорий назоратдан ўтказилганидан сўнг амалга оширилади. Бундан тўловлар жорий назоратдан ўтказилганлиги банк филиалининг Бэк-офиси бошлиғи ёки Бош бухгалтер томонидан тасдиқланиши талаб этилмайди.

Банк хизматлари офислари уларда амалга оширилган операция ва ўтказилган тўловларнинг назоратини таъминлаш мақсадида, операцияларга ва (ёки) тўловларга асос бўлган ҳужжатлар, шу жумладан пул ҳисоб-китоб ҳужжатларининг электрон нусхасини банкка (филиалга) тақдим этиши мумкин.

18. Банк хизматлари офисларида банк иш кунини давомидан амалга оширилган операцияларга асос бўлган пул ҳисоб-китоб ҳужжатлари белгиланган тартибда якуний назоратдан ўтказилиши лозим.

Банк хизматлари офисларида кунлик бухгалтерия ҳужжатлари йиғмажилди мазкур йўриқноманинг 7-параграфидан белгиланган тартибда шакллантирилиши ва сақланиши ёки шакллантирилган кунлик бухгалтерия ҳужжатлари йиғмажилди сақлаш учун даврий равишда, лекин бир ойда камда бир мартаба банк хизматлари офисини ташкил этган банкка (филиалга) етказилиши лозим. Мазкур ҳолат банкнинг ички қоидаларида (ҳужжатларида) аниқ кўрсатилиши лозим;"

8. 19-банддаги "ўзи жойлашган вилоят ёки шаҳарда минибанклар" деган сўзлар "(филиал) банк хизматлари офислари" деган сўзлар билан алмаштирилсин.

9. 20, 53 ва 54-бандлар ўз кучини йўқотган деб топилсин.

10. 22-банд "назоратдан ўтказилиши шарт" деган сўзлардан кейин ", бундан банк ҳисобварақларига масофадан хизмат кўрсатиш тизимлари орқали амалга оширилган операциялар мустасно" деган сўзлар билан тўлдирилсин.

11. 23-банднинг олтинчи — саккизинчи хатбошилари қуйидаги тахрирда баён этилсин:

"Филиалларо ва ички тўловларни ўтказиш учун банк ўз миқозларидан тўлов ҳужжатларини қабул қилиш вақтини ўзи мустақил равишда белгилайди. Филиалларо тўловларга бир банк филиаллари ўртасидаги тўловлар, ички тўловларга касса амаллари, тўланиши ва олинishi лозим бўлган фойзалар ҳисобини ҳисоблаш ҳамда ходимларга иш ҳақи ҳисоблаш ва шунга ўхшаш амаллар киради;

банкларо тўловлар бўйича банклар миқозларидан банк амалиёт кунини давомидан (қоғоз шаклдаги тўлов ҳужжатлари учун соат 16-00 гача) қабул қилинган тўлов ҳужжатлари бўйича бухгалтерия ўтказмаларини банкларо тўловлар вақти тугагунга қадар ҲҚМга етказиб беришлари керак, акс ҳолда банкларо тўловлар амалга оширилмайди. Банк айби билан амалга ошмай қолган ҳужжат бўйича банк жавобгар ҳисобланади, бундан банкка тааллуқли бўлган банк ташқи омиллар мустасно;

ҲҚМ банкларга банкларо тўловлар тугаганлиги тўғрисида маълумотни (END файл) жўнатади, шундан

сўнг шу амалиёт кунини учун банклар ўртасида банкларо тўловлар тўхтатилади;"

12. 24-банд қуйидаги тахрирда баён этилсин:
"24. Банклар банк иш кунини яқунлангандан сўнг, лекин кейинги банк иш кунини соат 10-00 дан кечиктирмаган ҳолда Марказий банкка электрон баланс (0106BS) ҳисоботини жўнатадилар;"

13. 28-бандда:
олтинчи хатбоши "сўз билан" деган сўзлардан кейин "ёзиладиган сумма сатрнинг бошидан катта ҳарф билан бошланиши ҳамда тийин рақам билан ёзилиши лозим" деган сўзлар билан тўлдирилсин;

қуйидаги мазмундаги еттинчи хатбоши билан тўлдирилсин:
"операция бажарган шахсларнинг (шахснинг) лавозими, фамилияси ҳамда исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари ҳамда имзоси;"
еттинчи хатбоши саккизинчи хатбоши деб ҳисоблансин.

14. 34-бандда:
иккинчи хатбошидан иккинчи жумла чиқариб ташлансин;
учинчи ва тўртинчи хатбошилар қуйидаги тахрирда баён этилсин:

"Нақд пул чекининг олд томонида албатта, нақд пул олиш учун банкка тақдим этилган имзо намуналари ва муҳр изи қўйилган варақчада (тадбиркорлик субъектлари учун имзо намуналари қўйилган варақчада) кўрсатилган имзо қўйиш ҳуқуқига эга бўлган шахс ёки корхона томонидан ишончнома берилган шахснинг исми, шарифи ёзилади. Ҳисобварақ эгаси нақд пул чекларининг орқа томонида харажатларнинг мақсадини кўрсатиши шарт, ушбу маълумотлар чек берувчининг имзолари билан тасдиқланади ва пул олувчининг паспорти ёки унинг ўрнини босувчи ҳужжат (ҳужжат фақат, Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, Ички ишлар вазирлиги, Давлат хавфсизлик хизмати, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги томонидан ўз ходимларига берилган бўлса) маълумотлари кўрсатилади. Бу маълумотлар олувчиларнинг ўзлари томонидан тўлдирилиши шарт. Нақд пул берилиши учун асос бўладиган пул чеклари ва чиқим касса ордерлари олувчиларнинг имзолари билан тасдиқланади.

Нақд пул чеки бўйича маблағ чекда шахси кўрсатилган шахсга тўланади;"

15. 36-банддаги "Миллий" деган сўз "Давлат" деган сўз билан алмаштирилсин.

16. 37-банднинг биринчи хатбошиси "шахсларнинг имзолари" деган сўзлардан кейин (шу жумладан, электрон рақамли имзолари) деган сўзлар билан тўлдирилсин.

17. 38-банд "бош бухгалтер" деган сўзлардан кейин "(Бэк-офис бошлиғи, етакчи бухгалтер)" деган сўзлар билан тўлдирилсин.

18. 43-банднинг биринчи ва иккинчи жумла-лари, 151 ва 152-бандлар "Бош бухгалтер" деган сўзлардан кейин "(Бэк-офис бошлиғи, етакчи бухгалтер)" деган сўзлар билан тўлдирилсин.

19. 45-банд қуйидаги тахрирда баён этилсин:

"45. Банк тўловчи бўлиб иштирок этган ва мемориал ордерлар ишлатилган ҳолларда, улар банк раҳбарининг ва бош бухгалтернинг (Бэк-офис бошлиғи, етакчи бухгалтер) имзолари (шу жумладан электрон рақамли имзолари) билан тасдиқланади, бошқа ҳолатларда мемориал ордерлар ушбу банк ҳисобварақини олиб борувчи бухгалтер ва бош бухгалтернинг (Бэк-офис бошлиғи, етакчи бухгалтер) имзоси (шу жумладан, электрон рақамли имзолари) билан тасдиқланади;"

20. 47-банднинг биринчи хатбошиси ва 80-банд "бош бухгалтер" деган сўзлардан кейин "(Бэк-офис бошлиғи, етакчи бухгалтер)" деган сўзлар билан тўлдирилсин.

21. 55-банд қуйидаги тахрирда баён этилсин:
"55. Тўлов топшириқномалари ва нақд пулни қўйиш учун фойдаланиладиган эълонларнинг санаси уни банкка тақдим этилган сана билан бир хил бўлиши керак, акс ҳолда улар ижро учун қабул қилинмайди (олдинги банк амалиёт кунини "кечки" муҳри билан қабул қилинган тўлов ҳужжатлари бундан мустасно)."

22. 60-банддаги "(муҳр мавжуд бўлган тақдирда)" деган сўзлар "(тадбиркорлик субъектларидан муҳр изи талаб этилмайди)" деган сўзлар билан алмаштирилсин.

23. 66-банд қуйидаги тахрирда баён этилсин:
"66. Бэк-офис бошлиғи ёки Бош бухгал-

тер барча пул ҳисоб-китоб ҳужжатларининг асл ва электрон нусхаларига ўрнатилган тартибда имзо (шу жумладан, электрон имзо) чекиб, тасдиқлайди ва бухгалтерия ўтказмаларини амалга оширади, банк ҳисобварақларига масофадан хизмат кўрсатиш тизимлари орқали амалга оширилган операциялар бундан мустасно. Банк раҳбари буйруғи билан тўловларни тасдиқлаш бошқа банк ходимига топширилиши мумкин.

24. 67-банднинг биринчи хатбоши "Банкларда" деган сўздан кейин "(филиал, банк хизматлари офиси)" деган сўзлар билан тўлдирилсин.

25. 70-банднинг биринчи хатбоши куйидаги тахрирда баён этилсин:

"70. Яқиний назорат ходими банк операцияларини бажариш учун асос бўлган барча ҳужжатларни талаб қилишга ва улар асосида операциялар қанчалик даражада тўғри бажарилганлиги бўйича банк раҳбариятига даврий равишда хулоса бериб боради."

26. 108-банд куйидаги тахрирда баён этилсин:

"108. "Омборда" илова (суб) ҳисобварағи бўйича материаллар ҳисоби миқдор ва қиймат ифодасида (тури ва навига қараб) юритилади.

Қўшимча китобда шахсий ҳисобварақлар юритилади, бундан ташқари, материаллар турлари ҳамда ҳисобдор шахслар бўйича варақчалар ва дафтарларда ҳисоб олиб борилади. Варақчада банк номи, анжом номи, дафтар бўйича номер, ҳисобварақ номери, анжомнинг нархи, анжомлар сони, анжомни берувчининг номи, бухгалтерия ёзуви қайд қилинган сана, анжом учун жавобгар шахснинг исм-шарифи, анжомлар суммаси ва улар сақланаётган жой кўрсатилади. Варақчалар бир турдаги буюмлар гуруҳлари бўйича картотекага жойлаштирилади. Асосий воситалар ҳисобини юритиш дафтари йил охирида яқунланмайди ва ундаги ёзувлар янги йилда давом эттирилади. Моддий қимматликлар умумий белгиланган тартибда йўқлама қилиб турилади.

Материаллар турлари ҳамда ҳисобдор шахслар бўйича варақчалар ва дафтарлар электрон шаклда дастурий таъминот орқали олиб борилади."

27. 118-банд куйидаги мазмундаги хатбоши билан тўлдирилсин:

"Кўп валютали бухгалтерия ҳисоби тизимида банкнинг асосий воситалари, капитали, даромадлари ва харажатларининг ҳисоби фақат миллий валютада юритилади."

28. 121-бандда:

ун олтинчи хатбоши "ва номи" деган сўзлар билан тўлдирилсин;

куйидаги мазмундаги хатбошилар билан тўлдирилсин:

"корреспонденцияланувчи ҳисобварақ рақами ва номи;

тўловнинг мақсади."

29. 124-бандда:

биринчи хатбоши чиқариб ташлансин;

иккинчи — тўртинчи хатбошилар тегишли равишда биринчи — учинчи хатбошилар деб ҳисоблансин.

30. 120-банд куйидаги тахрирда баён этилсин:

"127. Мижоз шахсий ҳисобварақдан кўчирмани йўқотиб қўйган тақдирда, унинг дубликати мижоз билан тузилган банк ҳисобварағи шартномасига мувофиқ мижоз аризаси (электрон сўрови) асосида берилади."

31. 142-банд куйидаги тахрирда баён этилсин:

"142. Балансинг тўғрилигига ишонч ҳосил қилгандан сўнг банк (филиал) томонидан кунлик бухгалтерия ҳисоботи сифатида бир нусхада баланс чоп этилади ва кунлик йиғмажилдга тикилади.

Бош бандда бутун банк бўйича ягона балансинг кунлик чоп этилиши банк томонидан мустақил белгиланади. Филиаллари мавжуд бўлмаган банклар мазкур банднинг биринчи хатбошида белгиланган тартибда чоп этади."

32. 143-банднинг биринчи хатбоши куйидаги тахрирда баён этилсин:

"143. Банкнинг ягона баланси банк раҳбари ва Бухгалтерия ҳисоби ва ҳисоботи департаменти директори (бошқарма бошлиғи) томонидан имзоланади."

33. Куйидаги мазмундаги 51 параграф билан тўлдирилсин:

"51 §. Кўп валютали бухгалтерия ҳисобида ҳисобварақларни юритиш ва қайта баҳолаш

1471. Битта валютада амалга ошириладиган операциялар фақатгина ушбу валютанинг Бош китобига ёзилади. Масалан, АҚШ долларларида амалга оширилган операциялар АҚШ долларларида Бош китобда, сўмда амалга оширилган операциялар эса сўмдаги Бош китобда ҳисобга олинади.

1472. Валюта кросс-операцияси иккита валютани ўз ичига олади:

а) икки хил валютани ўз ичига оладиган операция-

лар ушбу валюталардаги ҳар бир Бош китобда валюта позициясининг тегишли ҳисобварақларига алоқадор бўлган бухгалтерия ёзувлари ёрдамида балансланади;

б) чет эл валютаси ва сўмда амалга оширилган операциялар чет эл валютасидаги Бош китобда ва сўмдаги Бош китобда қайд этилади;

в) икки хил чет эл валюталарида амалга оширилган операциялар ушбу икки валютага тегишли Бош китобларда қайд этилади.

1473. Валюта курси ўзгаришидан кўрилган фойда ёки зарарларни аниқлаш ва молиявий ҳисоботни тузиш мақсадларида чет эл валютасида қайд этилган актив ва мажбурият ҳисобварақлари қолдиқларини қайта баҳолашни ҳар бир ойнинг охири иш кунида ўтказилади. Жамланма баланс ҳисоботини тузиш учун қайта баҳолаш ойнинг исталган кунда ўтказилиши мумкин. Ушбу ҳолатларда бир хил қайта баҳолаш қолдиқлари қўлланилади.

Бунда банкнинг чет эл валюталари бўйича ҳисобварақларининг қолдиқлари (актив ва мажбуриятлари) баланс тузиш санасига Марказий банкнинг курси асосида қайта баҳоланади.

1474. Қайта баҳолаш ҳар кун бухгалтерия ёзувларисиз дастурий тарзда фақатгина жамланма баланс ҳисоботини тузиш учун ўтказилади. Қайта баҳоланган актив ва мажбуриятларнинг иккита яқиний суммалари ўртасидаги фарқ валюта бўйича китобдаги валюта позицияси ҳисобварағининг янги қолдиғини ўзида акс эттиради.

1475. Ҳар ойнинг охирида молиявий ҳисоботда қайд этиш учун қайта баҳолаш натижасида кўрилган фойда ва зарарлар аниқланади. Қайта баҳолаш натижасида кўрилган фойда ва зарарларни аниқлаш тартиби куйидагича:

а) алоҳида валюталарнинг Бош китоблари маълумотларидан келиб чиққан ҳолда баланс тузиш санасидаги ҳар бир валюта бўйича актив ва мажбуриятларнинг барча қолдиқлари жамланади. Актив ва мажбуриятлар яқиний суммалари ўртасидаги фарқ ушбу Бош китобдаги валюта позицияси ҳисобварағи қолдиғига тенг бўлиши лозим;

б) чет эл валютасида қайд этилган актив ва мажбуриятлар тегишли равишда юқорида белгиланган курслар асосида сўмга айлантирилади;

в) қайта баҳоланган актив ва мажбуриятларнинг иккита яқиний суммалари орасидаги фарқ валюта бўйича китобдаги валюта позицияси ҳисобварағининг янги қолдиғини акс эттиради. Бу янги қолдиқ сўм бўйича китобдаги валюта позицияси ҳисобварағининг тегишли қолдиғи билан таққосланади.

1476. Олинган фарқ қайта баҳолашдан кейинги фойда ёки зарарни ташкил этади ва тегишли равишда куйидаги бухгалтерия ёзуви билан акс эттирилади:

Дебет 17101 "Валюта позицияси ҳисобварақлари"
Кредит 45401 "Спот битими бўйича чет эл валюталаридаги фойда"

ёки

Дебет 55302 "Спот битимлари бўйича чет эл валюталаридаги зарар"

Кредит 17101 "Валюта позицияси ҳисобварақлари"

Бунда, сўм бўйича Бош китобдаги валюта позицияси ҳисобварағи чет эл валютаси бўйича Бош китобдаги валюта позицияси ҳисобварағининг янги қолдиғига мос келгунга қадар доимий равишда тартибга солиб турилади. Бундай тартибга солинишдаги дебет ёки кредит бухгалтерия ёзувида мувофиқ қайта баҳолашдан олинган фойда ёки зарар акс эттиради.

1477. Қайта баҳолашдан сўнг куйидаги ҳолларда фойда олинади:

агар чет эл валютаси бўйича Бош китобдаги валюта позицияси ҳисобварағининг янги кредит қолдиғи сўм бўйича Бош китобдаги валюта позицияси ҳисобварағининг корреспонденцияланувчи дебет қолдиғидан ортиқ бўлса;

агар чет эл валютаси бўйича Бош китобдаги валюта позицияси ҳисобварағининг янги дебет қолдиғи сўм бўйича Бош китобдаги валюта позицияси ҳисобварағининг корреспонденцияланувчи кредит қолдиғидан кам бўлса.

1478. Қайта баҳолашдан сўнг куйидаги ҳолларда зарар кўрилади:

агар чет эл валютаси бўйича Бош китобдаги валюта позицияси ҳисобварағининг янги кредит қолдиғи сўм бўйича Бош китобдаги валюта позицияси ҳисобварағининг корреспонденцияланувчи дебет қолдиғидан кам бўлса;

агар чет эл валютаси бўйича Бош китобдаги валюта позицияси ҳисобварағининг янги дебет қолдиғи сўм бўйича Бош китобдаги валюта позицияси ҳисобварағининг корреспонденцияланувчи кредит қолдиғидан ортиқ бўлса.

1479. Чет эл валютасини сотиб олиш операцияла-

рининг қилиш валютани қайта баҳолашдан кейин фойда ва зарарларни аниқлашнинг бухгалтерия ҳисоби бўйича мисоллар мазкур Йўриқноманинг 9-иловасида келтирилган."

34. 157-банд куйидаги тахрирда баён этилсин:

"157. Кунлик йиғмажилдга куйидаги ҳужжатлар тикилади:

банк мижозлари тўлов ҳужжатларининг ёки банк мижозларининг ҳисобварақларига қўйилган талаблар бўйича қозғода тақдим этилган тўлов ҳужжатларининг асл нусхаси;

банк мижозлари билан шартномада белгиланган ҳисоб-китоблар бўйича амалга оширилган тўловлар учун қўлланилган мемориал ордерларнинг биринчи нусхаси;

банк ҳисобварақларига масофадан хизмат кўрсатиш тизими бўйича амалга оширилган тўлов ҳужжатларининг рўйхати (мазкур Йўриқноманинг 6-иловаси);

банкнинг барча ҳисобварақлари бўйича амалга оширилган операцияларнинг иккинчи тартибли баланс ҳисобварақлари бўйича умумий суммаси кўрсатилган рўйхати (мазкур Йўриқноманинг 6-иловаси);

кунлик баланс ҳисоботи.

Кунлик бухгалтерия журнали электрон кўринишда ўрнатилган тартибда сақланади ва зарур ҳолларда ҳужжатлар рўйхати кунлик бухгалтерия журналининг тегишли қисмидан дастурий йўл билан олинади."

35. Куйидаги мазмундаги 1571-банд билан тўлдирилсин:

"1571. Кунлик бухгалтерия ҳужжатлари йиғмажилдини шакллантириш ва сақлаш имкони бор бўлган банк хизматлари офисларида кунлик йиғмажилдга мазкур Йўриқноманинг 157-бандида кўрсатилган ҳужжатлар (кунлик баланс ҳисоботи бундан мустасно) тикилади."

36. 158-банддаги "Тижорат банкларида касса ишини ташкил қилиш, инкассация ва қимматликларни ташишга доир йўриқнома" (2008 йил 27 июнь, рўйхат рақами 1831 — Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами 2008 йил, 26-27-сон, 258-модда) деган сўзлар

"Тижорат банкларида касса ишини ташкил этиш, нақд пул ва бошқа қимматликларни инкассация қилишга доир йўриқнома (рўйхат рақами 3028, 2018 йил 29 июнь)" деган сўзлар билан алмаштирилсин.

37. 171-бандда:

учинчи хатбошидаги "ёки унинг ўринбосари" деган сўзлар ("Бэк-офис бошлиғи) ёки унинг ўринбосари, етакчи бухгалтер" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

тўртинчи хатбошидаги "карточка" ва "карточкалар" деган сўзлар тегишли равишда "варақча" ва "варақчалар" деган сўзлар билан алмаштирилсин.

38. 1-иловада:

4-банд куйидаги тахрирда баён этилсин:

"4. Банкнинг бош бухгалтери банк раҳбарининг буйруғи билан тайинланади ва озод қилинади. Филиаллари мавжуд банкларда филиал бош бухгалтери лавозимига тайинлаш ва лавозимидан озод қилиш банк бошқаруви раиси ёки унинг ўринбосари томонидан, Бухгалтерия ҳисоби ва ҳисоботи департаменти директори (бошқарма бошлиғи) билан келишилган ҳолда тайинланади. Шунингдек, у бевосита банк раҳбарига, бухгалтерия ҳисобини ташкил этиш, ҳисоботлар тузиш, назорат қилиш тартиби ва методикаси билан боғлиқ масалалар бўйича эса, бевосита Бош банк Бухгалтерия ҳисоби ва ҳисоботи департаменти директори (бошқарма бошлиғи)га бўйсунди."

6-банд ўз кучини йўқотган деб топилсин;

7-банддаги "Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан тижорат банклари ва уларнинг филиаллари раҳбарлари, бош бухгалтери, бошқарув аъзолари ҳамда микрокредит ташкилотлари ижро органлари раҳбарлари лавозимларида тавсия этилаётган номзодларга нисбатан малака талабларини қўйиш тартиби тўғрисида"ги низом (2006 йил 14 ноябрь, рўйхат рақами 1641 — Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2006 йил, 46-47-сон, 467-модда) га" деган сўзлар "Тижорат банклари ва уларнинг филиаллари раҳбарлари, бош бухгалтери, бошқарув аъзолари, микрокредит ташкилотлари ҳамда кредит бюроларининг ижро органлари раҳбарларига нисбатан малака талабларига (рўйхат рақами 2989, 2018 йил 30 март)" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

18-банднинг тўртинчи хатбошидаги "ёпиш" деган сўз "ёпишга доир амалларни назорат қилиш" деган сўзлар билан алмаштирилсин.

39. 2-илова ўз кучини йўқотган деб топилсин.

40. 6 ва 7-иловалар мазкур ўзгартириш ва қўшимчаларнинг 1 ва 2-иловаларига мувофиқ тахрирда баён этилсин.

41. 8-илова куйидаги мазмундаги қатор билан тўлдирилсин:

(Илованинг тўлиқ матни ва жадвали lex.uz сайтида эълон қилинган.)

ЯПОНИЯ ТАЪЛИМ ТИЗИМИНИНГ ЎЗИГА ХОС ЖИХАТЛАРИ

Дунёнинг деярли барча мамлакатларида 1 сентябрь — Билимлар куни сифатида нишонланади. Куз фаслининг аввалида болаларни мактабга етаклаб бориш аънаёнага айланган улгурган. Бироқ Японияда ўқув йилининг аввали сакура дарахти гуллашига, яъни 1 апрелга тўғри келади. Шарқнинг энг ривожланган давлатларидан бирида бошланғич таълим тизими ҳақида журналист Ирина Фукуока ўз мақоласида баён этган.

Японияда мажбурий таълим ўз ичига бошланғич ва ўрта таълимни олади. Ота-оналар танлаш ҳуқуқига эга: улар фарзандларини ўз туманларидаги мактабда бепул асосда ўқитишлари ёки ўзларига маъқул келган хусусий мактабда тахсил олишларига шароит яратиб бериши мумкин. Токионинг ҳар бир кварталида давлат бюджети маблағига фаолият юритадиган мактаблар ишлаб турибди. Уларнинг кўриниши доим ҳам кўнгилдагидек бўлавермайди, асосан урушдан кейин қад кўтарган биноларда жойлашган. Синфлардаги партиалар эскириб кетган, ичкаридаги услуб ҳам янгича эмас. Фақатгина деворга илинган суратлар синфда болалар шуғулланишидан далолат беради.

Хусусий мактаблар эса, қулай ва замонавий биноларда жойлашган, баъзан ўзига хос меъморий ечимларга ҳам эга бўлади. Бу ерда бошланғич ва ўрта таълим учун нархлар йилига тахминан 70 минг - 160 минг иенани ташкил этади. Катталар учун таълим доимо пуллик бўлиб келган. Унинг нархи кўплаб омиларга боғлиқ: машҳурлиги, битирувчиларнинг муваффақиятлилиги. Энг арзон нархи ўртача йилига 70 минг иенга тўғри келади. Бу нархга мактаб формаси, ҳисоб машиналари ва бошқа ўқув қуроллари кирмайди. Кўпроқ битирувчилари олий таълимда талаба бўлиш бахтига муяссар бўлган мактабларда нархлар анча баланд.

ТИЗИМИНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ: Фойдаланиш ва мажбурий

Апрель ойининг баъзан биринчи, баъзан иккинчи душанбасида ўқув йилининг биринчи куни бошланадиган Японияда ҳеч ким ўқитувчиларга гулдаста тақдим этмайди. Одатда ота-оналар фарзандларини "Мактабга хуш келибсиз" ёзуви ҳамда сакура ёнида суратга туширади. Деярли барча ўқув муассасаларида ушбу дарахт экилган бўлади.

Ҳар бир таълим муассасаси — бошланғич, ўрта ва катта мактабларнинг барчаси бошқаларга ўхшаб ташкиллаштирилмаган. Ҳар бир бўғиннинг алоҳида биноси мавжуд. Уларнинг ҳар бири бошқасидан алоҳида жойда қад кўтаради. Нафақат бино, балки тизимларнинг ўзи ўқув йили ва номи билан ажралиб туради: бошланғич 1-6, ўрта

1-3 ва катталар мактаби 1-3 йилни ўз ичига олади. Таълим 6 ёшдан бошланади. Кичик японияликлардан нечанчи синфда ўқиши ҳақида сўрасангиз, "Бошланғич 1 (ёки 2, 3, 4, 5, 6), ўрта 1" ва ҳоказо. деб жавоб беради. Битирувчилар ҳам учга бўлинади: бошланғич, ўрта ва катта мактаб битирувчилари шулар жумласидандир.

Биринчи синфга бола жамлаш деярли ярим йил аввалдан бошланади. Ота-оналар фарзандларини барча ўқув қуроллари билан таъминлайди. Мактаб эса девор, парта, ўриндиқ, спорт элини тақдим этади.

Японияда ўқувчилар "гуми" синфи бўйича тақсимланади. 6 йиллик бошланғич таълим даврида ёш японияликлар ҳар йили "гуми"ни ўзгартиради. Ўқувчиларни алмаштириб туриш тартиби мажбурий ҳисобланади. 1А синфида ўқишни бошлаган ўқувчи 1Сни тамомлаб чиқиши мумкин. Ўқувчиларнинг энг ажойиб ўқув йиллари бошланғич таълимнинг 1-4 синфларига тўғри келади. Масалан, ҳар бир биринчи синф ўқувчиси кунгабоқарни ўстириши, мактаб томорқасини парвариш қилиши, товуқ катаklarини тозалаши мумкин.

Очилишни айтганда, уларга унчалик қизиқ бўлмаган вазифалар ҳам юкланади. Японияликлар болалар мактабдаги тозаликни ўзлари сақлайди, у ерда катта ёшли фаррошлар ишламайди. Одатда ота-оналар пол артиш, эшик, ҳожатхона ва хоналарни тозалаш болаларни ўқишдан чалғитиши ҳақида кўп бора нолиб қолади. Шу боис, бу ишларга ота-оналар ҳам жалб этилади: масалан, ота-оналар ошхона анжомлари, қалпоқ, дастурхон ва сочиқларни ювиб келиш вазифаси юклатилади. Ота-оналар кўмитаси байрамларга тайёргарлик кўриш ва тантанадан сўнги ишларни оиалар ўртасида тақсимлаб беради. Хусусий мактабларда эса ювиш, тозалаш ва тайёргарлик кўриш борасида биров энгиллик мавжуд: улар ўз иштироклари билан эмас, балки пуллари билан ҳисса қўшади.

Японияда таътил муддати жуда қисқа. Одатда, ушбу имкониятдан 1-4 синф ўқувчилари фойдаланиши мумкин. Таътилар одатда август ойида 3 ҳафта, ноябрь ойида бир ҳафта, декабрь-январь ойларида 5

кун, март ойида 1,5 ҳафта ва май ойида 5 кундан иборат.

КўПРОҚ, ҚИЙИНРОҚ, ҚИММАТРОҚ

Бошланғич таълимда, тахминан 4 синфга қадар ўқувчилар тинчгина шуғулланади. Одатда тўртинчи синфда болалар дарс олиш билан ўрта таълимга ўтиш имтиҳонларидан муваффақиятли ўтишлари учун қўшимча машғулотларга йўналтирилади. Синфда ўрта ҳисобда 30 нафар ўқитувчи тахсил олса, уларнинг қарийб 10 фоизи қўшимча машғулотларга қатнашмаслиги мумкин. Қўшимча дарсларда турли таълим муассасаларида ўқув дастурлари ва статистик маълумотлар ҳақида маълумотга эга бўлишди, қайси таълим муассасасига кириш учун неча балл тўпلاши лозимлиги ҳақида билишди. Айнан шу ерда боланинг билим даражаси текширилади ва у ёки бу мактабга кириш имконияти баҳоланади.

Ҳатто айрим ўқув марказлари ҳам ўз рейтингига эга бўлиб, уларга кириш учун ҳам алоҳида имтиҳондан ўтишга тўғри келади. Уларнинг барчаси пуллик ва нархи қўйилган мақсадга ҳам боғлиқ: оддий мактаб ўқувчисининг билимини кучайтириш ёки ўрта (катта) мактабга киришга тайёргарлик кўриши?

Оддий мактаб ва ўқув марказига борадиган ўқувчининг кундалик ҳаёти деярли бир хилда кечади. Масалан, бошланғич таълимга эрта тонг 8.00 да борадиган ўқувчи соат 17.00 дан 20.00 га қадар ўқув марказида билим олади. Тестни у мактабда ҳам, ўқув марказида ҳам топширади. Айтганча, япон мактабларида ўқувчи иккинчи синфга қолдирилмайди. Аксарият ўқувчилар, ҳатто биринчи синф ўқувчилари мактабга жамоат транспортда боришади ва йўлга асосан 1 соат вақт сарфлашади.

Бир мактабдан бошқасига ўтиш ёки яшаш жойи бўйича, ё имтиҳон

натижаларига кўра амалга оширилади. Хусусий ёки ярим хусусий мактабга ўқув йилининг ўртасида ўтишнинг имкони йўқ.

Ҳар бир имтиҳон топшириш пуллик асосда амалга оширилади. Масалан, туманининг оддий мактабидан хусусий мактабга ўтмоқчи бўлган боланинг ота-онаси ўрта ҳисобда

800-900 минг сўм тўласа, учта мактабдан бирида ўқишга кириш учун ўрта ҳисобда 2,5 млн. сўм атрофида тўланади. Айни пайтда имтиҳонлар бир биридан фарқлиниши мумкин, қандай имтиҳон топширилиши ҳар бир таълим муассасаси ўзи ҳал этади. Ҳужжат тақдим этилаётганда асосан мактабнинг давомат кўрсаткичи, ҳар бир фандан қўйилган ўртача баллга эътибор қаратилади. Имтиҳонлар асосан япон тили ва математикадан топширилади. Бундан ташқари, албатта ота-оналар билан суҳбат ўтказилади.

Бошланғич таълим ва ўрта таълимга ўтиш учун ҳужжат ва имтиҳонлар ўқув йили бошидан қарийб 6 ой аввал бошланади. Масалан, 2 синфда ноябрь ойида ҳужжат қабул қилинча, декабрь ойида бошланғич тўловни тўлашни сўралган табрик хати йўлланади. Юқорида айтилганидек, нархлар фарқланади. Нуфузли мактабга имтиҳон топшириши истаган талабгордан олинган бошланғич тўлов пули қайтарилмайди. Одатда бу тўлов билан бўш ўрин ушлаб турилади. Агар бошқа мактабда ўқишни маъқул кўрсангиз, бунинг учун ҳам бошланғич тўлов киритилади. Бундай тўловни тўлаш учун одатда қисқа муддат, яъни 5 кундан бошлаб бир ярим ҳафтагача бўлган муддат ажратилади. Бошқа харажатлар (муайян дўконлардан олиннадиган мактаб формаси, дарсликлар ва бошқа буюмлар) босқичма, босқич амалга оширилади.

Мактаб кийими барча ўрта таълим мактаби учун мажбурий (бошланғич таълимдан фарқли равишда). Ўрта таълим мактабларининг ҳар бирида ўз белгиси (герб), мадҳияси ва алоҳида ажралиб турувчи белгиси мавжуд бўлади. Ўрта мактабда ўқувчи ўзи учун тегишли тўғараки танлаб олишга мажбур: спорт, бадий ёки мусиқий тўғарақлар шулар жумласидандир. Шу боис, ўрта мактабда дарслар ва тўғарақлар тахминан 17.30 ларда тугайди. Мана шундай мажбурий қўшимча машғулотлар бепул асосда амалга оширилади. Бироқ зарурат туғилганда кийиладиган формалар ота-оналар томонидан сотиб олинади.

Оли йиллик бошланғич таълимдан сўнг ўрта мактабга кира олмаган ўқувчи ўқув марказига қатнашда давом этади ва катта мактабга киришга тайёргарлик кўради. Бироқ юктамалар бир неча баробар ортади, ҳатто айрим ўқув марказлари ўз фаолиятини кечки соат 11 га қадар давом эттиради. Ўқувчида кириш имтиҳонларига кириш учун 2,5 йил вақт бор.

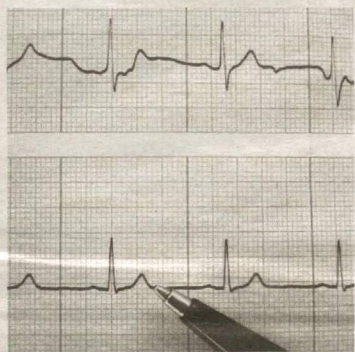
Айрим ота-оналар катта таълим мактабларида таълим олишлари учун тўлов қилолмаслиги мумкин. 15 ёшдан бошлаб болалар меҳнатга лаёқатли ҳисобланади ва улар аҳолининг ишлай оладиганлари табақасига киради. 2005 йилдан бошлаб Япония ҳукумати шундай болалар бўйича маълумот тўплай бошлаган. Аниқлинишича, уларнинг аксарияти ёки уйда ўтиради, ёки соатбай ишга жойлашиб оила бюджетни кўпайишига муносиб ҳисса қўшади.

ТАСОДИФИЙ ОЛТИ КАШФИЁТ

Маълумки, олимлар ўз тадқиқот ва изланишларини амалга ошириш учун узок вақт ва кўп кучларини сарфлайди. Бироқ баъзан олим ёки оддий инсон муҳим ихтирони тасодифан кашф қилишга эришиши ҳам мумкин экан.

Куйида ана шундай амалга оширилган 6 та ихтиро ҳақида сўз юритамиз:

1. Кардиостимулятор. Грейтбеч номи билан ном қозонган олим миллионлаб инсонларнинг ҳаётини қутқаришга хизмат қилувчи қурилмани тасодифан кашф қилган. Аслида у инсон юраги юришининг ритминини ёзиб олувчи мослама устида бош қотираётган эди. 1956 йилда Буффало Университетидаги лабораторияда ишлаётган пайтида адашиб бошқа резисторни улаб юборган. Резистор томонидан юзага келган электрик импульслар инсон юраги юришини эслатиб юборарди.

Бу уриш қанчалик истиқболли эканини тушуниб қолган олим ушбу қурилмани бироз кичрайтириб инсон танаси ичига жойлаштириш имконияти ҳақида ўйлаб кўради. 1958 йилда илк бора бу қурилма итларда синаб кўрилган. Кейинроқ Грейтбеч ўз кашфиётини патентлади ва инсонларнинг умри узайишига сабаб бўлувчи қурилмани ихтиро қилди.

2. Маккажўхори қаламчалари

Маккажўхори қаламчаларининг кашф этилиш тарихи XIX аср бошларига тақалади. Мичиган штатидаги "Батл-Крик" санаторияси хўжайинлари жаноб Келлог ва унинг укаси Вилл Кит Келлог маккажўхори унидан таом тайёрлаётган пайтда зудлик билан пансионни ташлаб кетишга тўғри келади. Қайтиб келганида қатъий

рўйхатда турувчи жўхори уни бироз эскирганини кўришади. Бироқ улар барибир бу ундан хамир тайёрлашга қарор қилади.

Аммо хамир бир бирига ёпишиб қоларди. Барибир кўнглини чўктирмаган ака-укалар бу хамирни қовуришга киришиб кетди. Бу хамир бўлакларининг айримлари енгил бўлиб пишиб чиққан бўлса, яна бошқалари қарсилдоқ бўлакчаларга айланарди.

Натижада бу қарсилдоқ "ёстиқчалар" беморларнинг дастурхонидан янгича егулик сифатида жой олди. Сут билан биргаликда тақдим этилган бу қаламчалар кўпчиликка маъқул келди.

Қаламчаларга шакар солиш орқали Вилл Кит Келлог унинг омабоблигини оширишга эришди.

Шундай қилиб, 1894 йилда маккажўхори қаламчалари америкалик шифокор Жон Харви Келлог томонидан патентлаштирилди. 1906 йилда Келлоглар кенг миқёсда қаламчаларни ишлаб чиқаришни бошлади.

3. Микротўлқинли печь

Ҳар қанча ажабланили туюлмасин, микротўлқинли печнинг кашф этилиши деярли тасодифан амалга оширилган. Инженер, кашфиётчи Перси Спенсернинг машҳур ихтироси ҳақида афсонаю ҳикоялар кўп.

Айримларига кўра, ишлаб турган магнетроннинг ёнидан ўтиб кетаётган олим унинг чўнтагидаги ширинлик эриб кетаётганини сезиб қолади. Яна бошқа маълумотга кўра, Спенсер магнетронда бутербродини иситгани айтилади. Ҳар нима бўлганда ҳам, унга қадар ҳеч ким таом тайёрлаш учун СВЧ нурдан фойдаланиш мумкинлигини хаёлига ҳам келтирмаган.

Raytheon компаниясида 1940 йилларда ишлаб турган пайтда буюк ихтиросига қўл урганди.

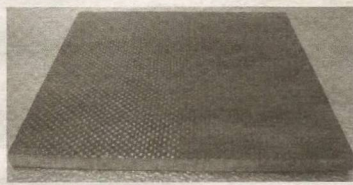
Микротўлқинли печга патент 1946 йилда берилган бўлиб, Radagange номи билан аталган биринчи микротўлқинли печь 1947 йилда дунё юзини кўрган.

Бу печларнинг катталиги деярли одам бўйи баробар бўлган, оғирлиги 300 килограммдан зиёд эди. У ҳозирги микротўлқинли печдан катта фарқланган. Нархи ҳам тахминан 3 минг АҚШ долларига етган.

1960 йилдагина унчалик катта бўлмаган ва нархи (500 доллар) пастроқ печлар ишлаб чиқарила бошланган.

4. Кевлар — DuPont фирмаси томонидан ишлаб чиқарилган тола. Кевлар мустаҳкамлиги билан ажралиб туради. Илк бора кевлар DuPont фирмасининг ходими Стефани Кволек бошчилигидаги гуруҳ томонидан ишлаб чиқарилган. Ишлаб чиқариш технологияси 1965 йилда кашф қилинган бўлса, 1970 йиллар аввалида саноатда ишлаб чиқариш бошланган.

Маҳсулотнинг механик таркиби шахсий бронли кийим ва бош кийими ишлаб чиқариш учун ишлатилади.

1970 йилларнинг иккинчи ярим йиллигида олиб борилган тадқиқот натижаларига кўра, кевлар-29 русумли тола ва ундан кейинги авлод толалари кўп қатламли мато ва пластик қопламалар энергияни ўзида жамлаш тезлигини оширади ҳамда шу асосда ўқ ўтказмайдиган химоя қатлами юзага келади.

DuPont компаниясида фаолият юритадиган Стефани Кволек кевларни ихтиро қилди. 1964 йилда нефть тақчиллигини бартараф этиш борасида ишлаётган унинг бошчилигидаги гуруҳ енгил, аммо шишаларда қўллansa бўладиган мустаҳкам тола кашф қилишга қарор қилади.

Юзага келган тола нейлондан фарқли равишда нозик эмас эди. Лаборатория раҳбари ва директори бу ихтиронинг моҳиятини тушуниб етади ва полимерлар кимёсининг янги соҳаси тез орада ривожлана бошлайди. 1971 йилга келиб замонавий кевлар толаси ишлаб чиқарила бошланди.

5. Пенициллин

Юзлаб инсонларнинг умри антибиотик тиббий мақсадда қўлланилгач сақланиб қолишга эришилди. Пенициллиннинг ихтиро қилиниши XX аср аввалига қадар тузалмас деб ҳисобланган касалликларни даволанишига сабаб бўлди.

Пенициллиннинг кашф қилиниши тиббиётчи олим Алек-

сандр Флемминг номи билан боғлиқ. У Лондондаги авлиё Мария шифохонасидаги лабораторияда профессор эди. Унинг илмий фаолиятига доир асосий мавзу — стафилококнинг таркибий тузилмаси ва ўсишига бағишланган эди. Бироқ пенициллинни у тасодифан кашф қилганди.

Флеминг бетартиброқ олим эди. Бир куни у ичидаги ичимлиги чала ичилган ва ювилмаган финжонни иш жойида қолдириб кетган эди. Бир неча кун ўтгач унинг ичида юзага келган моғорни кўриб қолади.

Флемингни моғор атрофидаги бактериялар буткул йўқолгани қизиқтириб қўяди. Моғор ишлаб чиқарган модда алмашинувида пенициллин номини берди.

Бир неча бор ўтказилган тадқиқотлардан сўнг бу модда касалликка сабаб бўлувчи бактерияларни ўлдира олишига амин бўлади.

6. Картошкали чипслар

Картошкали чипсларни Жорж Крам 1853 йил 24 августда тасодифан ўйлаб топган. Крам Саратога-Спрингс курортида жойлашган Moon's Lake Lodge меҳмонхонасидаги ресторанининг бош ошпази эди. Айрим маълумотларга кўра, Moon's Lake Lodge ресторанининг махсус рецептига кўра қарсилдоқ картошка фри тайёрлана бошланган.

Бир куни темир йўлчи бадавлат шахс Корнелиус Вандербильт ресторанда тамадди қилаётганида қовурилган картошканинг ўта қалинлигидан шикоят қилади. Бош ошпаз, Крам бой мижозни масхара қилиш мақсадида картошкани қоғоз қалинлигида кесади ва унга қовуриб олиб қиради.

Бироқ таом мижоз ва унинг дўстларига маъқул келади. Рецептни "Сратага чипслари" деб атай бошлади. Бироздан сўнг чипслар ресторанининг энг шоҳона таомларидан бирига айланди.

1860 йилда Крам шахсий ресторанини очди (1890 йилга қадар ишлади). Ресторанининг ҳар бир дастурхонида чипс солинган саватча қўйиб қўйилган бўларди. Бу ресторан курорт шаҳарга келадиган сайёҳлар ўртасида энг машҳур жойга айланганди.

Крам чипсларининг тайёрла-ниш сири тез орада кенг тарқалиб кетди.

ФУҚАРОЛАРНИНГ БАНКЛАРДАГИ ОМОНАТЛАРИНИ КАФОЛАТЛАШ ФОНДИ ХАБАРИ

Фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш фонди Фонд реестри ҳисобида турувчи банклар рўйхатини эълон қилади.

1.	Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки.
2.	"Асака" акциядорлик тижорат банки.
3.	"Ўзбекистон саноат-қурилиш банки" акциядорлик тижорат банки.
4.	"Ипотека-банк" акциядорлик тижорат ипотека банки.
5.	"Агробанк" акциядорлик тижорат банки.
6.	"Қишлоқ қурилиш банк" акциядорлик тижорат банки.
7.	"Туронбанк" акциядорлик тижорат банки.
8.	"Микрокредитбанк" акциядорлик тижорат банки.
9.	Чет эл капитали иштирокидаги "Савдогар" акциядорлик тижорат банки.
10.	Акциядорлик тижорат "Алоқабанк".
11.	"Ипак Йўли" акциядорлик инновация тижорат банки.
12.	Чет эл капитали иштирокидаги "Hamkorbank" акциядорлик тижорат банки.
13.	"Капиталбанк" акциядорлик тижорат банки.
14.	"ASIA ALLIANCE BANK" акциядорлик тижорат банки.
15.	"Ўзғроэкспортбанк" акциядорлик тижорат банки.
16.	"Пойтахт банк" акциядорлик жамияти.
17.	"Трастбанк" хусусий акциядорлик банки.
18.	"Туркистон" хусусий акциядорлик тижорат банки.
19.	"Давр Банк" хусусий акциядорлик-тижорат банки.
20.	Хусусий акциядорлик-тижорат банки "Универсал банк".
21.	"Ravnaq-bank" хусусий акциядорлик-тижорат банки.
22.	"Invest Finance Bank" хусусий акциядорлик тижорат банки.
23.	"HI-TECH BANK" хусусий акциядорлик тижорат банки.
24.	"Orient Finans" хусусий акциядорлик тижорат банки.
25.	"Мадад Инвест Банк" хусусий акциядорлик тижорат банки.
26.	"ҚДБ Банк Ўзбекистон" акциядорлик жамияти.
27.	"Ziraat Bank Uzbekistan" акциядорлик жамияти.
28.	"Tenge Bank" акциядорлик тижорат банки.
29.	Эрон "Содерот" банкининг Ўзбекистон Республикаси Тошкент шаҳридаги шўба банки.

"Фуқароларнинг банклардаги омонатларини ҳимоялаш кафолатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ юқорида номлари келтирилган банклардаги фуқароларнинг омонатлари бўйича тўлиқ ҳажмда ҳақ тўлаш кафолатланади.

Хизматлар лицензияланган.

ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТХОНЛАР, "БАНК АХБОРОТНОМАСИ" ВА "БАНКОВСКИЕ ВЕСТИ" ГАЗЕТАЛАРИГА ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА!

Сиз газетага обуна бўлишга улгурмаган ёки қисқа муддатга обуна бўлган бўлсангиз, нашримизнинг расмий сайти – www.banknews.uz орқали шартномани тўлдириб, таҳририят манзилига юборишингиз мумкин.

"Ўзбекистон почтаси" ва "Матбуот тарқатувчи" агентлигининг ҳудудий бўлимлари орқали расмийлаштириш ёки фақат таҳририят билан шартнома тузган хусусий ташкилотлар билан обунани ташкил этиш йил давомида газеталаримизни ўз вақтида олишингизни кафолатлайди.

ХУСУСИЙ ОБУНА АГЕНТЛИКЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОН РАҚАМЛАРИ:

Қорақалпоғистон Республикаси

"MATBUOT SERVIS" МЧЖ – (97-358-57-57)

Хоразм вилояти

"ЛИДЕР ПРЕСС" МЧЖ – (71-244-33-63)

Бухоро вилояти

"MATBUOT SERVIS" МЧЖ – (97-358-57-57)

Жиззах вилояти

"MATBUOT TONGI" МЧЖ – (91-599-58-98)

Навоий вилояти

"MATBUOT SERVIS" МЧЖ – (97-358-57-57)

Қашқадарё вилояти

"MATBUOT SERVIS" МЧЖ – (99-603-03-68)

Наманган вилояти

"MATBUOT SERVIS" МЧЖ – (99-603-03-68)

"MATBUOT SERVIS" МЧЖ – (90-532-93-39)

Сирдарё вилояти

"СИРДАРЁ МАТБУОТ ХИЗМАТИ" – (97-277-27-72)

Сурхондарё вилояти

"SURXON MATBUOT NASHRLARI" МЧЖ – (91-586-70-00)

Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти

"KALEON INFORM" МЧЖ – (71-267-18-94)

"ЛИДЕР ПРЕСС" МЧЖ – (71-244-33-63)

"MATBUOT SERVIS" МЧЖ – (71-244-19-63)

"ТОШКЕНТ МАТБУОТ" – (97-156-22-77)

Самарқанд вилояти

"ТОШКЕНТ ЖАҲОН ЗИЁ" – (97-922-02-33)

АЗИЗ МУШТАРИЙЛАР!

Банк, бизнес ва иқтисодиёт соҳаларига доир батафсил маълумотларни фақат бизнинг газетамиздан ўқиш мумкинлигини унутманг!

Обуна бўйича мурожаат учун

Тел.:

(998) 71-232-45-32,
71-233-45-16.

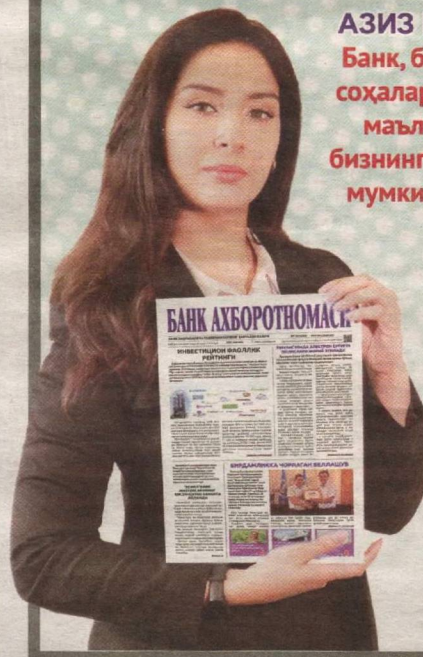
Факс:

(998) 71-232-43-98.

E-mail:

info@banknews.uz

ОБУНА
ИНДЕКСИ – 102

БАНК АХБОРОТНОМАСИ

АХБОРОТ-ТАҲЛИЛИЙ ГАЗЕТА

ҲАМКОРЛАРИМИЗ ВА МУАССИС

Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки

Ўзбекистон Республикаси Банк-молия
академияси

"Moliya yangiliklari agentligi" МЧЖ

Директор
Ўктам АБДУЛЛАЕВ

Бош муҳаррир
Бобур МУҲАММАДИЕВ

Бош муҳаррир ўринбосари
Умид ХУДОЙБЕРГАНОВА

Обуна ва реклама учун

Тел: 99897 776 60 18

71 234 43 18

Факс: 71 234 43 18

Нашр индекси-102.

Ахборот кўмаги
Ўза, "Norma Hamkor" МЧЖ

Таҳририят манзили:

100060. Тошкент ш., Шахрисабз кўчаси,

23-уй e-mail: bankaxborotnomasi@mail.ru,

www.banknews.uz телеграм каналимиз

@bank_axborotnomasi

Чоп этишга тайёрловчи: "Moliya yangiliklari agentligi"

МЧЖ

Газета таҳририятнинг техник ускуналарида
саҳифаланди.

Таҳририятнинг фақат ёзма розилиги билан "Банк ахборотномаси" да эълон қилинган материалларни қўчириб босишга ижозат берилмайди. Қўлёзмалар такрир қилинмайди ва қайтарилмайди. Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2012 йил 10 январда 0065-тартиб рақами билан рўйхатга олинган. Газета ҳафтада бир марта – пайшанба кўни чиқади.

Буюртма № г 803

Адади 1694 нуска

Нархи шартнома асосида.

Газета А3 ҳажмда, 3 шартли босма табакда чоп этилди.

Босишга рухсат этилди: 04.09.2019 й.

1 2 3 4 5

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: Тошкент ш. Буюк Турон кўчаси, 41-уй.